

Upravništvo Ljubljana, Knafelcova ulica 6 - Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126... Inzeratni oddelek: Ljubljana, Seienburgova ul. 6 - Tel. 3392, 3492... Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11 - Telefon št. 2450... Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2 - Telefon št. 190... Računi pri post. ček zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga št. 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.-- Za inozemstvo Din 40.--

Uredništvo: Ljubljana, Knafelcova ulica 5, Telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Gosposka ulica 11, Telefon št. 2440. Celje, Strosmayerjeva ulica št. 1, Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Prijateljska pogodba z Bolgarijo

Politika zblizanja z Bolgarijo, zdrava dalekovidna in produktivna politika, ki jo je pričel pokojni kralj Aleksander in ki je z medsebojnimi poseti med Sofijo in Beogradom dosegla že takrat lepe uspehe, se bliža sedaj svoji uresničitvi. Kako pravilna je bila ta pot, se je moglo uvideti že takrat, ko je šel domala po vsej Evropi glas priznanja in pritrjevanja, namreč po vsej Evropi, ki si želi miru in mirnega napredka v složenem sožitju narodov. Od vseh strani so se odzivale glose občudovanja za mirovno delo, ki ga je inavguriral pokojni kralj z dalekovidno gesto, ki je pomenila poseg v jedro najtežjega balkanskega problema.

Uspeh ni izostal. Postavlja se pred nas prav sedaj, ko se pripravljamo na podpis bolgarsko-jugoslovenskega prijateljskega pakta. Tudi sedaj gre po Evropi val priznanja in občudovanja za delo pokojnega kralja, za modro politiko Jugoslavije, ki je s temi iniciativnimi deli pokazala, da se zaveda, kaj je njena historično določena naloga in vloga na Balkanskem polotoku, sloneča na centralni legi in na značaju nacionalne misije, kakor se je uveljavila že v toku dosedanjega razvoja. Izjavila so se z velikim priznanjem tudi z naše in z bolgarske strani. Zlasti je pomembna izjava bolgarskega ministrskega predsednika Kjuseivanova, ki pomeni, da se tudi Sofija zaveda zgodovinskega trenutka in dalekosežne važnosti odločitev v zadnjih treh letih, odločitev, ki jih je v tako odlični meri soustvarjal bolgarski kralj Boris.

Balkanski polotok je nekdanji veljal Evropi za ognjišče nemira, za izvor velikih vznemirjanj, ki so ograzala mir kontinenta. Res je bilo tako, ni pretirana ta stvar in res ni imel naš predel boljšega slovesa. Več ko enkrat se je pojavila nad Evropo nevarnost velike vojne radi balkanskih konfliktov in celo začele so se velike vojne prav tukaj. Toda s tem vendarle še ni označeno bistvo. Zakaj naš polotok ni bil po sebi toliko nemiren, ni sam v sebi skrival toliko konfliktnih snovi, kakor bi bilo sklepati po tej nezavidni vlogi. Bilo je marveč tako, da so se velika evropska nasprotja vezala na balkanske probleme, da so velike evropske sile tu imele svoje težnje, da so tu realizirale svoja velika prizadevanja, ki si seveda niso bila vedno v medsebojnem skladu. Nasprotno, tu so velesile obračunavale svoja rivalstva, tu so si iskale v balkanskih narodnih oporiščah za svoje koncepte, za svoje cilje. Izrabljale so njihova mala nasprotja, da so z njimi reševale svoje velike račune. To so splošno znane stvari.

Toda nedvomno bi bilo napak, ako ne bi ob tej priliki in v tej zvezi naglasi, da je bil razen tega vzrok za vlogo nemirnega evropskega ognjišča v dejstvu, da je Balkanski polotok preživljal oni dobi svoj veliki nacionalni prepored, da se je vzbujal iz stoletnega suženjstva. Vse je kipeło v njem, vse se je gibal v novem razmahu in hitelo, da si poišče novega izraza nacionalni vitalnosti. V konkretnem je bilo zlasti usodno, da si je delalo pot v novo življenje kar več mladih narodov, ki so se v toku mnogostoletnega suženjstva meje med njimi zabrisale, pa marsikje zelo premaknile, se predrugale. Preorientacija tu ni bila lahka, ureditev novih razmer ne preprost; urediti si nacionalni dom v novem položaju nikakor ni bila enostavna zadeva. Tudi to je bil vzrok za neštete konflikte med balkanskimi narodi, tudi v tem in zlasti v tem so izvirala nasprotja, ki so vznemirjala sožitje med njimi. In ako k temu dodamo, da so velesile spretno izrabljale očrtane difference avtohtonega značaja imamo s tem nekako poglavito situacijo pojasnjeno.

Toda ravno v tem pogledu se je položaj temeljito spremenil. Balkanski polotok se je osvobodil v vsem obsegu. Turčija je ostala omejena na svoj nacionalni teritorij in je stopila kakor je povsem logično, v tesno prijateljsko zvezo s sedaj svobodnimi narodi. Narodi so zavzeli svoje nacionalne teritorije in jih organizirali v nacionalne države. Začeli so v njih živeti svoje gospodarsko in kulturno življenje, nastopi li tedaj pot v ono nacionalno udejstvovanje, ki je bilo poglavito, ki je bilo globlji notranji smisel njihove borbe za svobodo. Je potemtakem povsem logično, da so se nehale razprtije med njimi, da so bledela stara nasprotja, prehajajoč v preteklost, v nepovrat. In tako ni čudno, da vidimo v tej dobi ustanovitve balkanske zveze, ki veže brez razlike nekdanje prijatelje in nasprotnike, pač najzgovornejši znak, kako bistveno so se spremenili splošni pogoji v katerih se uveljavljajo balkanski narodi. Če k temu prištejemo še dejstvo, da so ta čas izginile iz politične arene nekatere velike sile, ki so nekdanj tako usodno izigravale balkanske napačnosti, druge pa so se odvrnile na drugo stran, moremo iz vsega tega posneti za ključek, da je danes Balkanski polotok

POROČNE SVEČANOSTI V HAAGU

Včerašnja poroka nizozemske prestolonaslednice Julijane s princem Bernardom se je razvila v veličastno narodno slavo

Haag, 7. januarja, br. Danes je bila izvršena poroka nizozemske prestolonaslednice Julijane z nemškim princem Bernardom Lippe-Biesterfeldom. Ta družinski dogodek kraljeve rodbine se je razvil v veličastno narodno slavo, kakršnega že mnoga desetletja ni bilo. Nizozemska prestolnica je bila že smolci v va v svatovskem razpoloženju. Mesto je bilo bajno razsvetljeno in se je kopal v morju luči. Najkrajše je bil pogled na kraljevski dvorec, ki je nudi čarobno sliko. Nešteto girland, sestavljenih iz električnih žarnic v nizozemskih nacionalnih barvah, je obdajalo velikanski kraljevski grb na pročelju dvorca. Kljub zimskemu času je davi prestolnica nudila naravnost spomladansko sliko. Glavna ulica od dvorca do magistrata je bila izpremenjena v alejo cvetočih oranj, raz okna in balkone pa so bili razobešeni nešteti vencji, okrašeni s cvetjem, ki so ga cele vagonc pripeljali iz južnih krajev. Posamezna javna poslopja so bila zastrta s kulisami, ki so predstavljale življenje v nizozemskih kolonijah. Po ulicah so bili postavljeni ogromni slavoloki, mestni magistrat in cerkev sv. Jakoba, kjer je bila poroka, pa sta bila okrašena z nešteti zastavicami, zelenjem in lučmi.

Nepregledne množice na ulicah

Že par dni so prihajali v prestolnico posebni vlaki iz vseh delov države, odkoder so prihajale velikanske množice, da prisostvujejo poroki bodoči nizozemske kraljice. Že v ranih jutranjih urah so zasedle nepregledne množice ulice in trge, kjer je imel iti svatovski sprevod, posebna gneča pa je bila pred kraljevskim dvorcem, pred magistratom in pred cerkvijo. Promet se je razvijal neovirano, ker je povsod vladal vzoren red. Na posameznih križiščih so bile urejene posebne ambulance za primer kakke nesreče. Da bi si moglo prebivalstvo čim bolj ogledati sprevod, so bile po vseh glavnih ulicah zgrajene tribune. Za mesta na tribunah se je pobirala nizka vstopnina, namenjena za zimsko pomoč revežem. Tribune so bile do 8. zjutraj zasedene do zadnjega mesta. Na deset in deset tisočev ljudi je moralo o tati v stranskih ulicah, kjer so še v zadnjem trenutku montirali zvočnike, da so tudi tu mogli slediti razvoju poročnih svečanosti.

Veličasten svatveni sprevod

K svečanostim so bili povabljeni množestveni odličniki. Zastopanih je bilo 33 vladarskih rodbin, poleg te pa so se udeležili svečanosti vsi člani nizozemske kraljevske rodbine in rodbine ženina, nadalje vsi člani vlade, generali in admirali, diplomatski zbor in predstavniki različnih nizozemskih nacionalnih in kulturnih organizacij. Posebna povabila so bila dostavljena tudi predstavitnikom domačega in tujega tiska, razen tega pa so vsi novinarji dobili posebne izkaznice, da so se mogli svobodno gibati. Na razpolago so jim bili tudi posebni avtomobili, ki so imeli prednost pred vsemi drugimi vozili.

Ob 11. dopoldne je krenil svatovski sprevod iz dvorca proti magistratu. Spriče ogromne množice so v zadnjem trenutku izpremenili pot sprevoda tako, da je krenil skozi vse glavne ulice in se pokazal zbranim množicam, ki so z nepopisnim navdušenjem pozdravljale ženina in nevesto, kraljico in ostale odličnike. Ovacij ni bilo ne konca ne kraja. Pred sprevodom so raz okna in balkone spali cvetje na ulice, dočim je na sam sprevod bilo zabranjeno metati cvetje, da bi ne prišlo do kakke nesreče.

Svatovski sprevod je otvoril oddelek policije na konjih, nato pa je sledil oddelek konjenikov kraljevske garde in oddelek topništva, za njimi delegacije vseh edinic vojske in mornarice. Sledile so tri dvorne kočije, v katerih so bile nevestine družice. Zlato kočijo, v katero je bilo vpreženih osem belcev, so vodili posebni heroldi v slikovitih nošah. Nevesta je imela belo svileno obleko z vencem in tenčico, ženin pa je nosl svečano huzar-

brez primere bolj navezan sam nose, nego je bil poprej. Ta sprememba mu je v veliko korist, je silno pripomogla k njegovi pacifikaciji. Tako se je zgodilo, da dandanes Balkan že davno ni več nevihtni kot za politična neurja, ki bi pod njimi trpel naš kontinent. To nevaležno vlogo je naš polotok prepustil drugim predelom.

Seveda pa bi tak razvoj ne bil mogoč brez narasle samozavesti balkanskih narodov in brez njihovega spoznanja, da bi bil vsak od njih, ako bi si na lastno pest skušal proti svojim sosedom iskati mogočnega protektorja izven Balkana, konec koncev le sredstvo za tuje politične cilje. Geslo o osamosvojitvi balkanskih narodov in s tem osamosvojitve vsega Balkana, je bolj in bolj pridiralo dokler ni zadobilo moči, ki je

sko uniformo. Svatbeni kočiji je sledila velika državna steklena kočija, v katero je bilo vpreženih četvero vrancev. V njej sta se vozili kraljica Viljemina in ženina mati princesa Lippe-Biesterfeld. V nadaljnjih kočijah so se vozili zastopniki tujih vladarjev in drugi odlični gosti.

Pred magistratom

Med neprestanimi ovacijami, ki so dosegle vrhunec pred mežno hišo, je sprevod okrog 12. opoldne pripel pred magistrat. Tu je svate pozdravil haški župan na čelu mestnega sveta. Med neprestanimi ovacijami in prepevanjem državne himne sta se ženina in nevesta v spremstvu ožjih sorodnikov in manjšega števila drugih odličnikov podala v mestno dvorano, kjer je izvršil župan civilno poroko. Po običajnem ceremonielu je bil podpisan poročni zapisnik, ki so ga nato podpisali ženina in nevesta, kraljica Viljemina in priče. V krajšem govoru je nato župan v imenu prestolnosti prebivalstva izrekel mlademu paru čestitke.

87 letni dvorni kaplan opravil poročni obred

Z magistrata je krenil svatbeni sprevod v istem redu v cerkev sv. Jakoba. Pri vstopu v cerkev, ki je bila slavnostno okrašena, je pozdravil go te svolasti župnik, nakar sta ženina in nevesta med slavoslovnim bučanjem orgel in zvonjenjem vseh zvonov vstopila v cerkev. Pred glav-

nim oltarjem so bili pripravljene vzvišeni sedeži za člane kraljevske rodbine in najvišje goste, dočim so se ostali razmestili po cerkvi po prej določenem redu. Po maši opravil poročni obred 87letni dvorni kaplan prof. dr. Obink, ki je nevtu tudi kretel in ji vezal birmo. Po opravljenem cerkvenem obredu je v lepem nagovoru čestital mlademu paru in jima kot svoje poročno darilo izročil krasno vezano sveto pismo. Med sviranjem Mendels'ove Svatbene koračnice je mladi par zapustil cerkev, pozdravljen od nepregledne množice. Po isti poti se je svatovski sprevod vrnil v dvor, kjer je bila nato gostinja. Na gostijo je bilo povabljenih okrog 200 gostov, med njimi ministri, predsednik Odluju, zunanji minister, najvišji predstavniki vojske in mornarice, župani Haaga, Amsterdama in Rotterdamu ter člani diplomatskega zbora.

Princ Bernard nizozemski vojvoda

Takoj po poroki: so izšli trije kraljevski dekreti. S prvimi je podeljen možu prestolonaslednici na lov nizozemskega vojvode in naziv kraljevska visokost, z drugim je imenovan za člana državnega sveta, s tretjim pa je prestolonaslednici podeljen naziv princeze Lippe-Biesterfeld.

10.000 oseb pomiloščenih

V proslavo današnjega veselega dogodka v kraljevski družini je kraljica

Italija in Nemčija sta že odgovorili

Vsebina odgovora obeh držav na francosko-angelsko demaršo je v jedru, četudi ne v obliki, enaka

Berlin, 7. januarja, br. Nemški zunanji minister Neurath je popoldne izročil francoskemu in angleškemu poslaniku v Berlinu odgovor nemške vlade na francosko-angelsko demaršo glede pošiljanja prostovoljcev v Spanijo. Odgovor bo objavljen najbrže še le jutri, potem ko ga bosta proučili francoska in angleška vlada.

Nemška nota se glasi: 1) Nemška vlada želi predvsem izraziti svoje nezadovoljstvo, da sta britanska in francoska vlada smatrali za potrebno, da v zvezi z nemškim vprašanjem, ki ga vrši londonski odbor za nevmesavanje, v drugič neposredno apelirata na ostale vlade, katerih zastopniki se takisto nahajajo v odboru za nevmesavanje.

Predmet tega apela, to je vprašanje prepovedi udeležbe tujih prostovoljcev v španskih bojih, se prav zdaj nahaja pred londonskim odborom. Ni moči pojasniti, na kakšen način bi se ta posvetovanja z meto takšnih posebnih diplomatskih akcij posameznih vlad mogla pospešiti. Če se pa misli, da postopek odbora za nevmesavanje v španska vprašanja ni zadosten ali smotrni, bi v interesu preciznosti in enotnosti postopka v teh vprašanjih bilo bolje, da sploh preneha delovati londonski odbor.

2) Nemška vlada misli, da se mora zavarovati pred tem, da bi nova demarša britanske in francoske vlade zbudila vtis, kakor da bi bila Nemčija kriva problema tujih prostovoljcev v španski državljanski vojni. Zato ponovno ugotavlja, da sta prav nemška in italijanska vlada že od vsega začetka vztrajali na tem, da se prepreči pošiljanje prostovoljcev v španski državljanski vojni, britanska in francoska vlada sta pa odklonili in nista izdali takšne prepovedi.

3) Zadržanje, ki sta ga že v samem začetku zavzeli britanska in francoska vlada v tem vprašanju, se da pojasniti samo na ta način, da ti dve vladi nista smatrali, da bi pošiljanje prostovoljcev na španski pomnilno nedopustno vmešavanje v španske zadeve. Ker zavzemata obe vladi zdaj drugo stališče, se mora nemška vlada resno vprašati, ali predlagana prepoved v sedanjem trenutku ne pomeni enostransko podpiranje elementov, ki se bore zoper nacionalno špansko vlado. Po nepretrganem prihajanju boljševiskih ele-

izvršila zgodovinski preokret. Balkanski narodi so spoznali, da svojim nacionalnim interesom najbolj služijo, ako drug drugega upoštevajo in drug drugega podpirajo. Prav v posebni meri velja to za Jugoslavijo in Bolgarijo. Naša prijateljska pogodba bo prav zaradi tega, ker je zgrajena na tem globokem prepričanju, lahko resnično trajna in bo rodila mnogo večje sadove, kakor bi jih rodila prijateljska pogodba, sklenjena med kakima drugima državama zgolj iz taktičnih interesov. Prijateljstvo med Jugoslavijo in Bolgarijo pomenja politično organizacijo vsega osrednjega Balkanskega polotoka. V njem ležijo osnove za veličastno politično zgradbo Balkanskega polotoka, lepšo in uspešnejšo, kakor jo je kdajkoli poznala zgodovina.

Viljemina izdala obsežno amnestijo. Pomiloščeni so obsojenci za razne prekrške, nadalje so odpustene vse kazni zaradi davkov in končno je izdana tudi politična amnestija. V celoti je bilo amnestije deležnih okrog 10.000 ljudi.

Prav tako je bilo veliko število odlikovanih. Najvišja nizozemska odlikovanja so podeljena predstavnikom tujih vladarskih hiš, nadalje vodilnim poveljnikom vojske in mornarice ter članom vlade, parlamenta in diplomatskega zbora.

Nizozemski listi so izdali danes posebne slavnostne izdaje, posvečene kraljevski rodbini. Obširno opisujejo poročne svečanosti in izražajo želje za srečo kraljevskega doma v imenu vsega naroda.

Poročna darila bajne vrednosti

Mladi par je dobil nešteto daril. Posebno dragocena darila so poslali nizozemske kolonije, pa tudi koloni ti iz raznih delov sveta. Nizozemska indija je poklonila nevesti krasno zapustnico z nad 1000 demarzi in briljanti bajne vrednosti. Češkoslovaška nizozemska kolonija je poklonila krasen servis iz umetno brušene stekla. Švicarska nizozemska kolonija je poslala zapustno uro iz platina, okrašeno z briljanti. To je najmanjša zapustna ura, kar jih je doslej izdelala švicarska urarska industrija, ter predstavlja redko umetnost te stroke.

Brzojavne čestitke so prispele z vsega sveta. Med drugimi je čestital tudi nemški kancelar Hitler. Spori, ki o nastali z Nemčijo zadnje dni, so bili sporazumno poravnani. Z znak zupetnega prijateljstva bo priredil nemški poslanik v Haagu jutri slavnostno večerjo, na katero bodo povabljeni najvišji nizozemski odličniki.

Nemška vlada bo poslala navodila svojemu zastopniku v londonskem odboru, da bo na tej osnovi vodil nadaljne razgovore. Če se ne bi moglo doseči soglasja glede onemogočenja ostalih oblik posrednega vmešavanja, bi bila nemška vlada prisiljena pridržati si pravico, da ponovno prouči svoje stališče o prostovoljskem vprašanju. Najbolje bi se po sodbi nemške vlade ta problem uredil, če bi se vsi udeleženci bojev na španskem, ki niso španci, všteli politični agitatorje in propagandiste, odstranili iz španije, tako da se ponovno obnovi stanje meseca avgusta lanskega leta. Nemška vlada bi prav rada pozdravila sklep, da začne londonski odbor takoj proučevati vprašanje, kako bi se takšen ukrep mogel učinkovito izvesti. Nemška vlada je v svoje strani pripravljena v tem pogledu sodelovati v vsaki smeri.

Rim, 7. jan. wo. Zunanji minister Ciano je danes izročil italijanski odgovor na francosko-britansko demaršo z dne 26. decembra francoskemu odpravniku poslov Julesu Blondelu in angleškemu poslaniku siru Ericu Drummondu. Odgovor ima štiri tipkane strani in bo ponči objavljen. Kakor se je izvedelo, je nota zelo jasna in določna ter govori o vseh materialnih pogojih nevmesavanja, sestavljena pa je v prijateljskem tonu.

Odločilna bitka za Madrid

General Franco skuša za vsako ceno zavzeti Madrid, ker se boji, da mu bo podpora Nemčije in Italije ustavljena

Pariz, 7. januarja, br. Tri dni že besni pred Madridom krvava bitka, ne da bi se moglo reči, ali je vojna sreča bolj naklonjena nemcu ali drugemu taboru. Srdita borba se razvija od skrajne vzhodne fronte do Escoriala na zapadu. Kakor kaže, je general Franco upustil namero, da bi zavzel El Escorial, in skuša predrsti mimo njega dalje proti Madridu. Včeraj in danes so nacionalisti v tej smeri dosegli uspehe, ki jih potrjuje tudi poročilo madridskega obrambnega sveta: toda ti uspehi so postali spričo povečanega odpora madridskih čet brezpomembni. Posebni poročevalec Havasa v Francovem taboru je davi sporočil, da so vso noč divjale krvave borbe na obeh straneh ceste La Corona - Madrid. Madridske čete so tu na dobro utrjenih postojankah in nudijo hud odpor. Borbe se vrše po večini na nož in so izgube na obeh straneh velike. Fronta poteka sedaj od 13. km na cesti Madrid - La Corona preko vsega odseka do kolodvoru Pozuela na vzhodu. Nacionalisti so prodrli 10 km v severo-juzni smeri in 6 km v vzhodno-zapadni smeri.

Madridski obrambni odbor je opoldne objavil, da je bitka, ki se je včeraj pričela pri kolodvoru Pozuela, trajala vso noč in vse dopoldne. V tem odseku napadajo nemške in maroške čete, ki jih podpira veliko število tankov in letal. Številno premoško hudo pritiskajo na postojanke vladnih čet, ki nudijo obupen odpor in so napadalcem prizadele silne izgube. Zaplenile so en tank, sestrelile tri letala generala Franca in zajele okrog 300 ujetnikov.

Brez dvoma gre za veliko bitko, morda za najvažnejšo v vsej španski državljanski vojni, gotovo pa za največji spopad po neuspeli novembrski ofenzivi generala Franca, pri kateri so nacionalisti prodrli do Francoskega mesta in v univerzitetni okraj. Očividno je, da gre za obupen poizkus generala Franca, da bi s pomočjo številnih

nemških čet odločil zmago v svojo korist, preden se bosta Nemčija in Italija pod pritiskom Londona in Pariza morali odreči nadaljnji podpori. Bitka, ki traja že polni tri dni brez odmora, je zaradi tega gotovo odločilnega pomena za nadaljnji razvoj položaja v Španiji. Madridske čete se bore z nezmanjšanim članom in ne dvomijo, da se jim bo posrečilo slično, kakor pred šestimi tedni, streti in zaustaviti naval generala Franca.

Včeraj sta potekla dva meseca, odkar so nacionalistične sile prispele pred Madrid. Predsednik odbora za obrambo Madrida general Miajo je ob tej priliki sprejel novinarje in jim pojasnil sedanje postojanke. Proti vladnim četam v odseku La Rozas se bori 10.000 Nemcev, ki so najmodernejše opremljeni in oboroženi. V odseku vseučiliškega naselja je 8.000 Nemcev. General Miajo je prepričan, da bodo republikanci končno vendarle zmagali.

Iz nacionalističnega tabora

Vojno poročilo generala Franca o položaju pravi: Nacionalisti so včeraj močno obstreljevali Puerto del Sol. Granate so padale do telefonske centrale. Padlo je 12 težkih granat. Kmalu nato je priletelo 14 bombnikov, ki so bombardirali Villa Verde in Quatro Caminos.

Solmčni dan je včeraj omogočil nacionalistim boje do mraka. Kolone barone Burege in Asenzia so prodrele proti zahodu in severovzhodu in preprečile sovražne napade. Močno letalsko obstreljevanje je porušilo mnogo utrdb med Majadajom in Pozuolom. Sovražnik je bil v pokrajini El Planio prisljen k umiku in je moral zapustiti dobro utrjene postojanke. Izgube republikanskih čet so znatne.

Novo ognjišče sporov

Grozeč preokret v aleksandretskem konfliktu med Francijo in Turčijo — Demonstrativna seja turške vlade na meji sandžaka

Carigrad, 7. januarja. k. Predsednik republike Kemal Atatürk, ki se je zadnji teden mudil v Carigradu, je večeraj nenadoma odpotoval v Konijo, kamor so se iz Ankare odpeljali tudi predsednik vlade Ismet Ineni, poveljnik glavnega generalnega štaba maršal Fevzi, zunanji minister Tevfik Ruždü Aras, notranji minister in drugi turški državniiki. Iz Konije so zvečer skupno odpotovali dalje v Eskisibir, kjer je bila zvečer posebna seja vlade pod vodstvom predsednika republike. Tej seji pripisujejo vsa turška javnost poseben pomen v zvezi s turško-francoskim sporom zaradi aleksandretskega sandžaka.

Večeraj zjutraj je namreč prispel iz Pariza v Carigrad francoski poslanik v Ankari Poncaux, ki je predložil prezidentu turške republike predloge svoje vlade za ureditev problema aleksandretskega sandžaka. Nihče še ne ve, kakšni so bili francoski predlogi, politični krogi pa sodijo, da se je moral spor med Francijo po povratku francoskega poslanika iz Pariza samo še poostri, ker bi drugače takšna demonstrativna seja vlade na meji aleksandretskega sandžaka pač ne bila potrebna.

V Ankari se je že večeraj zjutraj pred odhodom ministrov in drugih odločilnih osebnosti vršil poseben posvet, na katerem je zunanji minister Ruždü Aras opisal razvoj pogažanj s Francijo. Predsednik je poročal o svojem razgovoru z min. predsednikom Blumom v Parizu, ki je vztrajal na tem, naj se sporno vprašanje uredi tako, da bodo ohranjene dobri odnosi med obema državama, vendar pa mu je že tedaj predlagal, naj turška vlada prouči predloge francoskega zunanjega ministra, ki jih je sedaj francoski poslanik Poncaux prinesel v Turčijo.

Po drugih verzijah se je poslanik Poncaux vrnil iz Pariza brez vsakršnega predloga, kar je prav za prav izvalo odpor turških državljanov, zaradi česar so tudi sklenili demonstrirati na meji Turčije in sandžaka Aleksandrete. Sklepi ministrskega sveta, ki se je sestel snoči, trenutno še niso znani, splošno pa sodijo, da bodo izrednega pomena. Tisk se zelo pesimistično fraža o ureditvi spora med Francijo in Turčijo ter očita Franciji, da noče priznati njenih pravic. Listi poudarjajo, da je Turčija trdno odločena čuvati svojo čast in pravice ter začetovi narodni razvoj vsem Turkom v aleksandretskem sandžaku.

Jedro spora

Kakor znano, je Društvo narodov poveljalo Franciji l. 1920 mandat nad vsjo Sirijo, kateri sta pripadali tudi okraja Aleksandrete in Antiohija. Francoska vlada je lani sklenila priznati Siriji samostojnost; ker pa bi imela v Siriji oblast v svojih rokah Arabci, je sklenila priznati tudi posebno avtonomijo v okviru Sirije libanonski pokrajini, kjer je prebivalstvo po večini krščansko. Tedaj se je oglašila tudi Turčija s svojimi zahtevami po avtonomiji za Aleksandrete in Antiohijo, katere prebivalstvo tvori po njenih trditvah 80 odstotkov Turkov. Pretekli mesec je bil v Ženevi v svetu Društva narodov dosežen kompromis, po katerem ima posebna komisija Društva narodov proučiti vprašanje neposredno v sandžaku. Kakor znano, so tamkaj nastali nemiri in je francoska vlada poslala v aleksandretski sandžak večje kontingente vojaštva, da očuvaro red in mir. Pri tem je prišlo do spopadov, zaradi katerih se je celokupno vprašanje samo še bolj poostriilo. Obenem je bilo odrejeno, da se ima v Franciji odgoditi ratifikacija francosko-sirijske konvencije, na podlagi katere je bila Siriji priznana samostojnost, dokler svet Društva narodov ne odloči o vprašanju Aleksandrete in Antiohije. Turški zunanji minister Ruždü Aras je sedaj skušal neposredno z zastopniki francoske vlade urediti sporno vprašanje v smislu turških interesov. Ker se francoska vlada, kakor vse kaže, obotavlja ugoditi turškim zahtevam, je prišlo sedaj do omenjenega protesta turških državljanov na meji aleksandretskega sandžaka.

Turčija ne odneha
Ankara, 7. januarja. o. Davi so se v Ankari razširili glasovi, da se na meji sandžaka Aleksandrete in Antiohije koncentrirajo turške vojske. Turška vlada se je postavila na stališče, da bo prej zasedla oni del Sirije, v kateri so Turki v večini, kakor pa dopustila, da bi se turško prebivalstvo podredilo arabskim oblastem. Listi danes še bolj ostro napadajo Francijo ter poudarjajo, da Francija ne sme pozabiti, da predstavlja Turčija povsem novo silo na vratih Azije. Francozi ne smejo pozabiti, da imajo opravka s stari otomanskim imperijem, ki je bil igrača v rokah vseh sil. Nova Turčija si ne da ukazovati v svoji lastni hiši, v katero spada data tudi Antiohija in Aleksandrete. Če se sporno vprašanje ne uredi v smislu turških zahtev, je Turčija pripravljena in sposobna v 24 urah s silo zavzeti sandžak kljub temu, da je Francija zbrala tamkaj večje kontingente svojega vojaštva. Turčija je sposobna celo v nekaj dneh okupirati vsjo Sirijo.

Diplomatski krogi naglašajo, da bo Turčija v primeru odklonitve njenih zahtev v Ženevi nemudoma zahtevala plebiscit v aleksandretskem sandžaku, ki bi se imel izvršiti v najkrajšem času. Če bi tudi ta turška zahteva ne bila sprejeta, bo turška vlada izvajala posledice ter obenem izstopila iz Društva narodov. Turčija je že dovolj popustila v sporu s Francijo, ko se je postavila na stališče, da je treba Sirijo razdeliti v tri avtonomne pokrajine: Libanon, Sirijo ter sandžak Antiohijo in Aleksandrete, ki naj bi kot federativne enote sestavljale neodvisno sirijsko državo.

Dve diviziji na meji

Paris, 7. januarja. o. »Excelsior« poroča, da je na meji sandžaka Aleksandrete koncentriranih že več kontingentov turškega vojaštva. Po nekem poročilu sta se v obmejnem ozemlju doslej razporedili dve diviziji. Obenem so tik za mejo v pripravljenosti komitske čete, ki imajo prodreti v sandžak in tam med prebivalstvom agitirati za Turčijo.

Angleško vojno brodogojstvo v strogi pripravljenosti

Varnostni ukrepi Velike Britanije v zvezi z naraščajočo napetostjo zaradi Španije

London, 7. januarja. br. Reuterjev urad objavlja, da je angleška admiralteta glede na resni položaj v Španiji odredila, da mora biti vsa sredozemska vojna mornarica od danes dalje v najstrožji pripravljenosti, da bi mogla vsak trenutek kreniti na odrejeno mesto. Ta odlok je bil izdan, ker se še vedno ponavljajo napadi na angleške trgovske ladje.

Diplomatski poročevalec »Daily Telegraph« smatra za verjetno, da bo Velika Britanija izpolnila željo vlade v Valenciji ter predložila incidente v španskih vodah odboru za nevmesavanje, ki bo najbrže sklican za prihodnjo sredo. Angleška vlada se z največjo skrbjo bavi z razvojem v Španiji. Min. predsednik Baldwin se bo nočno vrnil v London ter mu bo zunanji minister Eden jutri obširno poročal o položaju. Neville Chamberlain se bo vrnil v prestolnico v nedeljo. Kakor javlja »Daily Herald«, bodo v ponedeljek važna posvetovanja ministrov. Večeraj sta posetila voditelja delavske stranke Attlee in Greenwood zunanjega ministra Edena ter mu sporočila veliko skrb delavske stranke zaradi položaja. Eden je odgovoril, da se vlada popolnoma zaveda resnosti razmer.

Anglija za sklicanje evropske konference

Paris, 7. januarja. g. »Excelsior« javlja iz Londona, da se Anglija bavi z mislijo sklicanja evropske konference v Londonu, na kateri bi razpravljali o nevmesavanju vseh držav v španski konflikt.

Tajna pogajanja o pomorski blokadi

Paris, 7. januarja. o. Po vesteh iz zanesljivih virov se ne večeraj pričela tajna pogajanja med Anglijo in Francijo o morebitni pomorski blokadi Španije, ki naj bi se izvršila. Če bi Italija in Nemčija še nadalje pošiljali svoje vojaštvo v Španijo Pogajanja se vršijo neposredno med angleškim vojnim ministrom Cooperom in francoskim vojnim ministrom Daladierom. Po večerajšnjem razgovoru med obema ministroma se bodo pogajanja sedaj nadaljevala po diplomatski poti.

Ojačanje francoskih posadk v Pirenejih

Paris, 7. januarja. o. Tukašnji politični krogi so zelo neugodno sprejeli vest, da namerava Hitler poveriti svo politično in gospo-

darsko oblast generalu Göringju, ker pričakujejo, da se bo le še bolj pospešilo oboroževanje Nemčije. O Göringju se znanu, da je brezobziren in odločen mož. V Franciji se boje, da ne bi po Göringovih navodilih nemški pristojoljci v Španiji pričeli ogrožati francoske pirenejske meje, zaradi česar se bližje v Pireneje odposlani tudi že večji kontingenti francoskega vojaštva.

Zaplenjen ruski parnik

Gibraltar, 7. januarja. o. Španske nacionalistične ladje so snoči v gibraltarski ožini ustavile neki ruski tovorni parnik, ki je bil na poti v Bilbao. Parnik je moral slediti nacionalističnemu rušilcu v Ceuto.

Nova nemška križarka na poti v Španijo

Berlin, 6. januarja. w. Uradno potrjujejo, da je križarka »Köln« krenila v španske vode, da nadomesti križarko »Königsberg«.

Na Dunaju razširjena govorica, da je bila križarka »Königsberg« torpedirana, se demantira.

Nov rumunski minister za letalstvo

Bukarešta, 7. januarja. br. Zaradi spora z vojnimi ministrom je minister za letalstvo Caranfil podal ostavko. Za njegovega naslednika je bil imenovan inž. Radu Irinescu, eden izmed najodličnejših rumunskih letalskih strokovnjakov, ki se je proslavil v svetovni vojni kot letalec.

Čsl. vojaške dobave Rumuniji

Praga, 7. januarja. g. Davi je prispel v Prago rumunski državni podtajnik z znanjem ministrstva Badulescu, ki se bo pogajal o načinu plačil za oboroževalne potrebštin, ki jih bodo češkoslovaške tvornice dobavile Rumuniji.

Stavka v Lilleu končana

Paris, 7. januarja. br. Stavka kovinskega delavstva v Lilleu, ki je trajala 53 dni, je bila danes končana. Vse delavstvo se je vrnilo na delo ter se podvržlo izreku razsodišča, ki so se mu morali ukloniti tudi delodajalci. Delavstvo je doseglo 10 odstotno povznanje mezd.

Beležke

Škofovsko konferenca v Zagrebu

Dance so bo začela v Zagrebu konference jugoslovenskih katoliških škofov. Predsedoval ji bo zagrebški nadškof dr. Ante Bauer, udeležili pa se je bodo vsi katoliški škofi in nadškofi iz Jugoslavije. Dnevni red konference ni bil objavljen in zagrebški novinarji so se zman trudili, da bi o njem kaj izvedeli. Konference bo trajala več dni. Delala bo deloma v plenumu, deloma v odsekih. Ni še znano, ali bodo sklepi konference vsaj delno objavljeni.

Javna dela v Sloveniji

Pod tem naslovom priobčuje »Slovenec« po podatkih gradbenega ministrstva pregled javnih del, ki se izvajajo v Sloveniji. Za uvod je napisal »Slovenec«: »V smislu delovnega programa sedanjega vlade je gradbeno ministrstvo v zadnjem letu poleg rednega odpravljanja tekočih poslov pričelo izvajati velika javna dela v državi in to v takem obsegu, kakor še nobena vlada doslej ne v naši državi. Pri izvajanju teh del so bile upoštevane tudi potrebe Slovenije.« Nato navaja članek vsa javna dela, ki se vrše pri nas na državne ali banovinske stroške. Zanimivi so podatki za javna dela iz znanega enomilijardnega kredita. »Slovenec« navaja ceste Ljubljana-Kranj, Ljubljana-Delnice ter Maribor-St. 11j. Obenem podrobno našteva koliko bo kak odsek veljal, odnosno za koliko je bilo delo oddano, ter prihaja za vse navedene ceste do skupnega zneska 28 milijonov dinarjev. Ker pravi, da za nekatere odseke krediti še niso otvorjeni, lahko prištejemo k temu znesku še nekaj milijonov, vendar pa skupna vsota gotovo ne bo presegala vsote 40 milijonov, kar znači 4% od 1 milijarda. To milijardo bo država morala seveda vrniti. Plačala jo bo iz dohodkov ki ji jih dajejo posredni in neposredni davki. Ugotovljeno je, da plačuje Slovenija okrog 16% državnih davščin, tako da bo k povračilu te milijarde prispevala okrog 160 milijonov dinarjev. Ta primerjava nam kaže, da bodo morali legitimirani predstavniki Slovenije napeti vse sile, da se bo v naši pokrajini, ki priznava tudi spada med pasivne pokrajine, izvajalo še mnogo več javnih del, tako da neorazmerje med tem, kar bo Slovenija dobila in plačala, ne bo preveliko.

Spremembe v banskem svetu primorske banovine

Kakor poročajo listi je notranje ministrstvo razrešilo približno polovico članov banskega sveta v primorski banovini. Obenem je imenovalo enako število novih članov. Kaj je bil vzrok spremembe, iz časopisnih poročil ni razvidno.

Novoletne želje Otona Habsburškega

Po pariškem »Tempse« poročajo zagrebški »Novosti«, da je nadvojvoda Oton Habsburški za novo leto poslal pisma županom vseh 1500 občin v Avstriji, ki so ga bile v zadnjih letih izvolile za častnega občana. Zupanom in prebivalstvu sporoča novoletne čestitke in nato pravi, da je prišel čas, ko je treba preiti od besed in želj k dejanjem. »Jaz hočem dati Avstriji novotranji in zunanji mir. Zato z velikim zadovoljstvom pozdravljam povratek Avstrije k splošni vojaški dolžnosti in k izgraditvi vojske, ki bo nadaljevala veličastne tradicije cesarske vojske.« Tako pravi nadvojvoda in nato izjavlja, da bo z vsemi sredstvi podpiral kmeti in da se bo boril proti brezposelnosti. Ščitil bo tudi trgovino, industrijo in obrt. Končno poziva občine, ki so mu bile podelile častno občanstvo, naj širijo idejo monarhije, da se bo čim prej vrnila »popularna monarhija Habsburškega doma«.

Hitler ne bo odstopil kot kancelar

Berlin, 7. januarja. b. Na merodajnem mestu danes odločno zanikajo vesti nekaterih nemozemskih listov, da namerava kancelar Hitler v posebni poslanici nemškemu narodu 30. t. m. napovedati svoj odstop kot kancelar in obdržati v bodoče samo mesto vodje rajha ter imenovati za kancelarja generala Göringja.

Bivši španski kralj pri vojvodi Windsorskem

Dunaj, 7. januarja. AA. Vojvoda Windsorski je v hotelu »Imperial« obedoval skupaj z bivšim kraljem Alfonsozom, ki je nato odpotoval v Monakovo, vojvoda Windsorski pa se je odpeljal v gradič Enzesfeld.

Ras Imru bo konfiniran v Italiji

Adis Abeba, 7. januarja. o. Ras Imru je bil obsojen v konfinacijo na nekem italskem otoku. Iz Adis Abebe so ga z letalom poslali v Rim. Maršal Graziani je poslal na letališče vse abesinske dostojanstvenike, da so se osebno prepričali, da ras Imru reš odhaja iz dežele. S tem je hotel poudariti, da je strl tudi poslednji odpor Abesincev in da so Italijani sedaj absolutni gospodarji Abesinije.

Degrellovo predavanje v Turinu

Turin, 7. januarja. AA. Vodja reaktivnega gibanja v Belgiji Degrelle je imel snoči rjaz predavanje, ki so ga prenašale tudi radijske postaje v Milano, Genovi, Trestu, Florenci, Bojcanu in Bologni. Degrelle je najprej omenil veljiko delo nacionalne obnove v Italiji, ki ga je izvršil Mussolini, nato pa razložil program belgijskih reaktivcev. Ob koncu je dejal, da je skupen sovražnik fašizma in reaktivnega sovjetskego barbarstva, ki grozi veči evropski civilizaciji.

Odgoden odhod irskih prostovoljcev

Dublin, 7. januarja. g. Več sto irskih prostovoljcev generala O'Duffya, ki so se stavili na razpolago generalu Francu, je hotelo večeraj izgrifeje Waterfort odpotovati v Španijo. Ker pa naročena ladja ni prišla, so morali odgoditi svoj odhod.

Razširjenje ameriškega nevtralnostnega zakona

Washingtonski kongres je sprejel zakon o prepovedi izvoza vojnih potrebščin v Španijo

Washington, 7. januarja. d. Kongres je večeraj sprejel zakon o razširjenju ameriške nevtralnosti tudi glede na državljansko vojno v Španiji. V svojem govoru je prezident Roosevelt izjavil, da ga silijo izjemne razmere zahtevati od kongresa, naj prouči dopolnitev k sedanjemu nevtralnostnemu zakonu in sprejme posebne določbe, potrebne zaradi žalostne vojne v Španiji.

Roosevelt je zahteval v glavnem: 1) Podaljšanje raznih pooblastil, ki potujejo prihodnje tedne. 2) Dodatek k sedanjemu nevtralnostnemu zakonu v zvezi s špansko državljansko vojno. 3) Nove kredite za pobijanje brezposelnosti kot dodatni proračun, ki bo predložen v teku prihodnjega tedna.

Razen tega je Roosevelt naglašal prejšnje zakonodajne ukrepe, zlasti finančnega značaja, ki jih je vlada dolejš izvedla, ter je pristavil, da bo zahteval od novega kongresa, naj sklene revizijo upravnega aparata, posebne ukrepe za pomoč kmetovalcem, kamor spada tudi gradnja novih hiš, finančno pomoč kmetovalcem-zakupcem, izpopolnitev socialnega in varstva v boju proti brezposelnosti in ukrepe proti nezadostni proizvodnji, prevetliki proizvodnji in špekulaciji, ker gre tu za tri vire v-ega gospodarstvenega zla. NRA ni uspela, ker se je skušalo s istim sistemom urediti istočasno preveliko število vprašanj. Ker so ta s tem proglasili za neustaven, samo vprašanje pa tudi ni bilo urejeno, ga je treba urediti na drugi omoti.

Rezolucija, ki jo je sprejel kongres o prepovedi izvoza orožja na Španijo, se glasi: Dolkter bo trajala sedanja državljanska

Čuden »katoliški apostolat«

Koncern Katoliškega tiskovnega društva je začel tudi letošnjo leto z oživljeno agitacijo za takozvani »dobri« tisk. Naša javnost je imela zopet priliko, da je čitala priporočila cerkvenih nadpastirjev, ki so se brez pomislekov podali v službo agitacije za izrazito politično časopisje. Takj nastopi niso nič novega, saj jih poznamo že od nekdaj. Ker pa so v zadnjem času vse češi in češi, lahko iz tega sklepamo, da v gospodarskem pogledu niso preveč uspešni. Zato pa je tudi gotovo, da slična priporočila nadpastirjev ne služijo ravno v povečanje njihovega ugleda. Njih kopito je prečinito, da bi njih javnost upoštevala. Za primitivno delitev tiska v dobrega in slabega imajo ljudje pač svoje lastno merilo.

Agitacija pa gre vkujub temu čvrsto naprej in v glavnem glasilu Katoliškega tiskovnega društva smo za praznik sv. Treh kraljev čitali tole prezanimivo zapoved: »Danes je sicerhi vernik po svoji vesti zavezan, da širi katoliško časopisje.« Med božijmi in cerkvenimi zapovedmi te novosti ni, vendar pa ni dvoma, da bo propagandni oddelek »Slovenca« že našel v desetih zapovedih, ki jih je Gospod razodel Mojzesu, kako primerno tolačenjuje, iz katerega bo izhajalo, da je že tedaj izšlo najviše priporočilo glede vsah listov, ki jih izdaja Jugoslovska tiskarna. S cerkvenimi zapovedmi bi šlo to še laže.

Nekaj popolnoma novega pa je značilni »Slovenec« poziv akademikom, naj »dobro« časopisje širijo po ulicah in po hišah kot kolporterji, naj agitirajo pri vsaki priliki zanj in naj se vsak akademik zaveže, da bo pridobil vsaj deset novih naročnikov. V tem primeru bi to ne bilo več kolporterstvo in agentstvo, marveč — mladostni »apostolat« za širjenje »dobrega« tiska. Tako je akademikom pripisovati, da bodo šli odjedat borni kruhek in zaslužek sedanjim kolporterjem, zato je treba dati temu neakademskemu poslu zvišeni pridevek apostolata. Ako bomo tedaj v bodoče videli mladega raznašalca »Slovenca« ali »Slovenskega doma«, se moramo zavedati, da imamo pred seboj »apostola« in moramo temu primerno z njim ravnati. Radovedni smo, kdaj se bodo na naših ulicah pojavili prvi taki »apostoli«.

Aljehinova zmaga v Hastingsu

Hastings, 7. januarja. Deveto in zadnje kolo božičnega turnirja je prineslo odločitev. Največje zanimanje je vladalo za partiji Fine—Vidmar in Aljehin—Koltanovski. Če bi se Američanu posrečilo zmagati, Koltanovskemu pa ugrabit Aljehinu pol točke, bi si Fine in Aljehin delila prvo in drugo nagrado. Fine je res postizlusal na vse načine izsililiti zmago, vendar se je dr. Vidmar odlično branil in izsilil remis. Ko je Aljehin videl, da Fine ne bo zmagal, je brez nadaljnjega ponudil Koltanovskemu remis. O tale partiji se bile bolj prijateljskega značaja. Etilecases je porazil Tylorja, remis eta pa bil partiji Menčikova—Feigen in Thomas—Winter.

Zmago si je torej priboril Aljehin, ki edini ni izgubil niti ene partije. Odlal je le dvarkat po pol točke, v vsah ostalih srečanjih pa zmagal. Dr. Vidmar je dosegel točno 50% in si delil s Feiginom 4. in 5. nagrado.

Končno stanje je naslednje: Aljehin 8, Fine 7½, Etilecases 5½, Feigin in dr. Vidmar 4½, Tylor in Winter 3½, Koltanovski 3, Menčikova in Thomas 2½.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

vojna na Špankem, se bo smatral za nezakonito dejanje vsak izvoz orožja, municije in drugih potrebščin za vojno iz Zedinjenih držav ali njihovih posesi v Španiji ali druge države z namenom odprave na Španko ali oskrbe ene ali druge vojujoče se stranske na Špankem. Orožje, municija in druge potrebšchine za vojno, ki so prepovedane za izvoz, so naštele v proglasu predsednika z dne 10. avgusta 1936. Vsa doslej izdana dovoljenja za izvoz orožja, municije in drugih vojnih potrebščin na Španko se s tem razveljavljajo. Za kršitve tega zakona je določena kazen največ 10.000 dolarjev ali zapornika kazen največ do enega leta. Predsednik republike sme po svoji uvidevnosti razglasiti, kdaj bodo nastopile okoliščine, v katerih ne bo potrebna veljavnost te odredbe.

Reprezentančna zbornica je sprejela to resolucijo s 430 glasovi proti 1, senat pa soglasno. Predsednik Roosevelt je takoj nato podpisal novi zakon, ki je s tem tudi že stopil v veljavo.

V zadnjem trenutku odpremljena letala

Newyork, 7. januarja. d. Ko je washingtonski kongres razpravljal o novem zakonu za razširjenje ameriške nevtralnosti so v newyorški lukiz vseno galico natovarjala 18 vojnih letal za valencijsko vlado na španski parnik »Mancantan Bigoes«. Ko so bila letala vkrcana, je parnik takoj odplul iz luke. Spremljala sta ga carsinsko letalo in kontrolni parnik, ko pa je priplul na odprto morje, je prišlo povelje, da se mora vrniti. Prispel je že nazaj v Brooklyn, nakar je prišlo novo povelje, da lahko odpluje dalje, ker je zapustil ameriške teritorialne vode. Še preden je sprejel washingtonski kongres novi zakon.

Ali se gospodje ne zavedajo, da vlačijo v blato vsakdanje konkurenčne borbe naslov začetnikov krščanstva, ko tako lahkomišlečno podeljujejo apostolski značaj tako zelo posvetni stvari, kakor je agitacija za izrazito politične liste? Ali nič ne pomislijo, kako mora tak pritisk v znamenju vere vplivati na resnično vernega človeka, ki pa misli z lastno glavo in dan za dnem vidi, kako n. pr. ravno »Slovenec« smrtno greši proti osnovnim naukom krščanske morale, proti resnici in pravici, pa tudi proti zapovedi ljubezni do bližnjega.

Ta čudni »apostolat« pa se ne omejuje samo na pozitivno agitacijo za politično časopisje iz ljubljanske Jugoslovske in mariborske Cirilove tiskarne. Ta agitacija je, kakor vsako leto, seveda tudi letos združena s silno kampanjo proti časopisju, v katerem vidijo gospodje svoje konkurente. V prvi vrsti naravno proti »Jutru« in »Domovinu«. Že zadnjič, ko smo zavrnil »Slovenec«v licemersko zgazanje zaradi neske nedolžne pesmice v božičnem »Jutru«, smo izrazili sum, da je zgazanje le plod preudarka, kako bi se dala ta stvar izbrabiti za gonjo proti našemu listu in za agitacija za liste iz njihovih podjetij. Povedila je dežela nam sedaj ta sum v polni meri potrjuje, saj so se našli župniki, ki so tisto »Slovenec«v stvar čitali celo na priznici, pa grmeli proti »Jutru«, da je proti veri. Citiranje »Jutra« naj bi bilo smrtni greh.

Teh gospodov — hvala Bogu niso vsi duhovniki taki — prav nič ne moti dejstvo, da piše naš list mnogo bolj v skladu z nauki krščanske morale, kakor pa večina listov, ki jih oni priporočajo vernikom kot »verske« in »dobre« časopisje. Naj si ti »apostoli« vendar predčitajo, kaj je o »pisanju tera njihovega časopisja napisal odlični katoliški znanstvenik g. univ. prof. dr. Gosar. Naj vendar poskrbijo, da se bodo njihovi listi poboljšali, pa da jih bodo mogli potem bolj s mirno vestjo priporočati vernikom.

Nemška kritika Beckovega ekspezeja

Berlin, 7. januarja. b. Izvajanja poljskega zunanjega ministra Becka o francoskem posojilu Poljski prinajgajo tukajšniji listi v daljših izvirčkih in se le deloma spušča v komentiranje te manifestacije francosko-poljske vzajemnosti. »Kölnische Zeitung« opozarja zlasti na oni del Beckovega ekspezeja, v katerem poudarja, da nudi francosko-poljska zveza najboljšje jamstvo Poljski za zavarovanje njenih interesov pri morebitnih pogajanjih o sklenitvi takozvanega zapadnega pakta. List je mnenja, da zapada Beck v staro zmoto, ako misli, da bo Nemčija pri morebitnih pogajanjih o sklenitvi takega pakta dopustila, da se pritegnejo k razgovoru tudi države vzhodne Evrope, ker je nemško odločilno stališče v tem vprašanju že dobro znano.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska poročila: Pravlado je oblačno vreme, nekoliko jasno v južnem in vzhodnem delu države. Temperatura je nekoliko zrasla. Minimalna temperatura Skoplje —5, maksimalna Split 13 stopinj. Zemunska vremenska napoved: Pravladovalo bo oblačno vreme z dežjem v zahodnih in severnovzhodnih krajih, nekoliko jasno v južnih krajih. Dunajska: Nagle vremenske izpremembe, padavine, na gorah sneg, v prostih legah močni zapadni vetrovi.

Naši kraji in ljudje

Pustite male k meni...

Obisk v banovinskem dečjem domu v Ljubljani

Ljubljana, 7. januarja.

Marsikateri izprehajalec po Strelški ulici za Gradom sreča vrsto malčkov, ki gredo v spremstvu usmiljene sestre lepo v redu, snažno oblečeni na sprehod. Dobro volja jih spremlja, pa si tu in tam tudi kakšno zapoje. Opazuje te otročiče lahko tudi pri igranju na ograji njihovega doma v Strelški ulici. To je banovinski dečji dom, ki je začasno njihova domača hiša, in temu domu velja naš obisk.

Že ob vstopu v dom opazimo na stopnicah in vsepovsod vzorno snago in po oknih in v kothih cvetice, kar daje domu vtisk domačnosti. V prvem nadstropju nas sprejme v pisarni upravitelj zavoda g. Josip Beguš, ki nam uslužno postrže podatki. Z vzgojo malčkov se bavijo usmiljene sestre sv. Vincenca Pavlanskega. V pomoč so jim še zasebne střežnice.

Kako pa je zavod nastal?

»Zaščita dece je danes drugačna,« izjavi g. upravitelj, »kakor je bila še pred desetletji. Seveda je najboljša vzgojiteljica otrokova domača družina. Taka vzgoja bi bila tudi najbolj naravna. Mnogo rodbin pa je zlasti v današnjih socialno razvrženih razmerah nesposobnih, da bi nudile svojim otrokom pravilno telesno in duševno vzgojo. V zavod se sprejema deca iz najrazličnejših slojev, nezakonska in tudi zakonska, kjer zaradi brezposelnosti in siromaštva ne morejo vzrejati svojih otrok, ali če deca nima več staršev.

Banovinski dečji dom je v poslopiju nekdanjega otroškega vrtca nemškega Schulvereina. Ob koncu svetovne vojne je prešlo poslopje po sekvestru v last narodne vlade, pozneje oblastnega odbora in zdaj banovine. Najprej je bila tu najdenišnica.

Kakšen je sedanj način oskrbe in zaščite te uboge dece?

»Vsi taki otroci se sprejmejo najprej v banovinski dečji dom, kjer se zbirajo in prebirajo. Tu se natančno ugotovi njihovo zdravstveno, pravno in vzgojno stanje. V matičnem zavodu, v dečjem domu, ostanejo od prvega leta do šolske obveznosti, in sicer jih ostane toliko, kolikor je pač v zavodu prostora. Ostali pridejo v reje izven mesta, kjer jim mladinske skrbnice previdno izberejo rejnice. Te kakor izročena jim deca ostanejo pod stalnim nadzorom pristojnih oblastev: dečjega doma, zdravstvenega zavoda, državne krajevne zaščite dece in mladine. Oskrbtnina znaša mesečno sto petdeset do dvesto dinarjev ter se poravnava s plačili rodbine, sorodnikov, delno z alimenti nezakonskih očetov, s prispevki in podporami občin, banovine in države. Največ otrok je v reji v ljubljanskem in litijanskem srezu. V preteklem letu je bilo na ta način oskrbovanih okrog 150 otrok.

V dečjem domu je okrog dvajset otrok do šolske dobe, več jih zaradi premajhnih prostorov ni mogoče sprejeti. Ko postane otrok šoloobvezen, pride v kak zaseben karitativen zavod ali pa na kmeto, kjer mora rednik skrbeti za njegovo šolanje. S tem pa ne preneha skrb zavoda za oddano deca ne v gmojnem kakor ne v moralnem pogledu. Dečji dom plačuje zanj primerno oskrbnino ter vrši natančno nadzorstvo pri rednikih.

Ali je na ta način vsa zapuščena deca v oskrbi?

»Banska uprava sicer skrbi za veliko število zapuščenih otrok, a število te bedne dece v sedanjih hudih časih tako naraste, da javna oblastva z razpoložljivimi krediti ne morejo vsem nuditi potrebne vzgoje. Baš zdaj se obrača banska uprava na širšo javnost za pomoč. Mnogo je zakoncev, ki nimajo lastnih otrok, pa si želijo sprejeti kaknega zapuščenega ali osirotega otroka. Večkrat pa tudi rejniki obdržijo na svojem domu izročena mu otroka, ki mu je, ko doraste, v pomoč, da ga celo adoptira. Kakor kaže življenje, so taki adoptiranci v poznejši dobi svojim krušnim staršem sila hvaležni in zvesti sodelavci. Banska uprava za dravsko banovino ima v pregledu do sto takih otrok, ki so na domovih rejnikov, odnosno rejnic.«

G. upravitelj, kaj pa delajo vaši malčki ves dan?

»V dečjem domu imamo zanje kolikor mogoče natančen dnevni red. Pozimi vsta-

jajo med sedmo in polosmo uro, poleti med šesto in polsedmo. Seveda to velja za najmanjše izmed malih, saj ni pravila brez izjeme. Nato se začne umivanje in napravljanje. Tudi tega ne morejo najmanjši sami oskrbeti, vendar jih od 3. leta naprej že dosledno navajamo na to, da opravljajo vse to čimprej sami. Po zajutru se deca igra ob lepem vremenu na dvorišču in nato napravijo daljši sprehod na Grad ali na Golovec. Ob slabem vremenu in pozimi v zelo hudem mrazu ostanejo doma v dnevi sobi. Tu se igrato, sestavljajo in živajo iz lepenke razne reči. Najmanjši sestavljajo iz kock hiše in gradove. Ostali se učijo otroških pesmic in pravljic in prav spretno tudi zaplešejo kolo. Naša deca je že tudi v javnem nastopu izvajala »Rdečo kapico« in »Palčke«. Da bi jih videli, kako zanesljivo so nastopali!

G. upravitelj mi je pokazal album ličnih in dobro uspešnih posnetkov iz poedinih prizorov in nadaljeval:

»Vsako leto jih obiščeta Miklavž in Jezušček ter jih obdarujeta. Popolne po obedu gredo vsi otroci od ene do treh spat. Poznejši čas je istotako izpolnjen z igro in sprehodom. Naj še omenim, da so po možnosti vsi otroci enako oblečeni. Za vse skrbi zavod, ki ga vzdržuje banovina.«

Dovolite, g. upravitelj, kako pa deca prehranjujete?

Naš jedilnik je tako izdaten in raznoličen, da ga nima lahka marsikatera še tako dobro situirana meščanska družina. Gospod upravitelj mi je pokazal jedilnik, kjer je označen za vsak dan v tednu drugačen »menu«. Za zajutr dobivajo žitno kavo ali mleko s kruhom. Za dopoldansko južino jim je postreženo s kruhom in mlekem. Za obed imajo razdeljeno na po-

edine dneve: ribano kašo na juhi, špinačo, pražen riž, košček mesa, vlivance na juhi, sladko zelje, močnik, kolerabo, kislo zelje, repo, fižol, kruhove cmoke, obaro in drugo. Tudi popoldanska južina je zelo različna: kruh, kava, malinovec, sadje, marmelada, tu in tam potica, štruktli. Za večerjo dobiva deca: močan pečenjak z jabolčnim kompotom ali polento z mlekom, pa tudi mlečni riž ali zdrob, mlečno kašo itd. Ob zdravi, izdatni in naravni prehrani se stanje slabotnih otrok že v kratkem času prav zanesljivo popravi. Zavod ima lastnega zdravnika, ki redno in vestno pregleduje deca. Če se pojavi kakšna težja bolezen, odda zavod bojnika v otroško bolnišnico.

Kakšna je notranja ureditev dečjega doma?

Z vso uslužnostjo nam je razkazal g. upravitelj zavod. V pritličju smo stolipli v spalnico, ki je namenjena deci do 3. leta. Pravkar so prišli otroci od obeda in se pripravljajo za popoldanski počitek. S kolikim zadovoljstvom kažejo vsak svojo suho smokvo, ki so jo dobili kot poslatico po obedu! Tudi tu vlada vzorna snaga. Vsak otrok ima svojo posteljo s pregrajo; nanjo pa je pritrjena ob vznožju steklena omarica, v kateri so nočna srajčka, brisača, ščetka za zobe, posodica za mlo in kozareček za izpiranje ust. Poleg je dnevna soba. Vsak otrok ima svojo mizico in svoj stolček, vse v nekakšni miniaturki kakor za palčke. V kotu stoji še zelo lepo okrašeno božično drevo. Na omari počivajo osedlani konj, osel in slon, vsi tolikšni, da jih deca lahko zajaše. V pritličju so še obednica, kopalnica in umivalnica. V prvem nadstropju so spalnica za deca od 3. leta nadalje, soba za sestre, soba za služkinje, upraviteljeva pisarna, kuhinja in soba za šivilje.

Zadovoljni zapuščenca vzorno urejeni in oskrbovani dečji dom — z željo, da bi mogla biti prav vsa zapuščena deca deležna take vzgoje. D.

V sosednji sobi preprič gangsterjev. Delež si plet. Kmalu začujem na cesti pred hišo hrup motornih vozil. Izsledila nas je policija. Gangsterji začno bežati. Policija obkroži hišo. Zaslišim streljanje. Skrijem se za zid.

Policija je zavzela hišo. Oddahnil sem se, ko so policijski organi odprli vrata moje sobe. Z veseljem sem jih pozdravljal in jim povedal, da so me rešili iz rok gangsterjev. Toda možje postavte niso hoteli vzeti mojega vesolja na znanje. Napovedali so mi aretacijo. Češ da so jim dobro znani taki triki. Nič ni pomagalo moje izjavljanje, moral sem na policijo. Z menoj so odpeljali še vratarja, ki nam je bil odprl, lastnika hiše in našega šoterja. Glavni krivci pa so, kakor je v teh krajih samo ob sebi razumljivo, odnesli pete.

Na policiji so me konfrontirali z nekim dobro oblečenim gospodom in zahtevali od mene, da ga po vsej sili spoznam kot »našega vlomilskega pajaša«. Kakor sem pozneje zvedel, je bil to oni, ki je na signal naše hupe, odpeljal po arequipski cesti naprej in tako zmešal začasno sled policijskim organom. Ker pa je bil ugleden tr-

govov iz sosednjega mesta, ki je imel ta dan svojo trgovsko opravko v Limi, predvsem pa, ker je bil dovolj premožen in ni varčeval z denarjem, so mu je posrečil dokaz nedolžnosti in ga je policija še isti dan izpustila.

Drugače pa je bilo s menoj. Tudi sedaj sem ponovil svojo zgodbo z gangsterji. Zanimam sem pripovedoval, da sem šel ta dan prispejal z jugoslovanako ladjo, da sem tuje. Predlagal sem jim, naj se informirajo na ladji.

Molče so resni gospodje poslušali dokaz o moji nedolžnosti. Ker nisem imel tako »tehničnih« dokazov kakor moj »pajaša« trgovec iz sosednjega mesta — sem moral v zapor. Presedel sem v nič kaj prijetni sobi čela dva dneva. Šele tretji dan, ko so me na ladji začeli pogrešati, so preko našega zastopstva povprašali na policiji za menoj. Proti jamstvu našega zastopnika so me slednjič izpustili.

Ko sem pozneje na ladji ob dalmatincu pripovedoval svojo zgodbo in izrazil zaudenje ter ogorčenje nad policijo, se je naš trgovski zastopnik nasmešnil in dejal:

»Zelo enostavno. Policija živi od gangsterjev in gangsterji od policije.«

Zlato in dragocenosti na dražbi

Veliko zanimanje za prvo dražbo v letošnjem letu

Ljubljana, 7. januarja.

Danes je bila v mestni zastavljalnici prva dražba v novem letu. Na dražbo so prišle raznovrstne dragocenosti, katerim se je iztekel rok. Zbrali so se mnogi ljudje, ki imajo mnogo zanimanja za to, kakšne usode bodo doleteli razni dragulji, biseri in slične dragotnine, ki so jih nesli ljudje v svoji vsakodnevni stiski za denar zastavit. Kakor se zmerom najdejo ljudje, ki jim briljanti in nakit ne morejo več služiti za dokaz dostojanstva, tako se na drugi strani tudi največje ljudje, ki preže, da dobe v pest nekaj gramov subega zlata.

Atrakejca na dražbi so bili briljanti, cenjeni na 2.700 Din. pa jim je dražilna strast prisodila ceno 4.700 Din. Najprej so posamezni dražički zviševali ceno samo po pet dinarjev, nato po deset in nazadnje kar po petdeset. Dobila jih je neka gospa, ki se bo lahko z njimi res postavila. Nekateri so gospej prerokovali, da bo briljantne ubane slej ali prej izgubila, ali pa ji jih bo kdo ukradel. Nazadnje pa je lahko, da so spleh

ponarejeni... Tudi ženska ovratna zlata verižica z obeskom je zbudila dramatičen boj, njena cena je poskočila od 700 kar na 1195 Din. Neki ljudje, posebno bolj preprosti, pa so zelo strastni na zlato. Ubog hlapček ali beršč je kupil lepo žensko dublje zapestno urico, da jo bo poklonil svoji izvoljenki Miki. Od revme ali od sreče so se mu kar tresle roke.

Sicer pa se je dalo dobiti marsikaj lepega. Na primer: 10 kosov srebrnega jedilnega orodja za 500 din, zlate ure so bile pa 100 do 300 dinarjev, najcenejša je bila srebrna Anker za 45. Tudi prstani so imeli svojo veljavo; zlati so šli po 100 din. Neka gospa pa je dobila za tri sto dinarjev kar dva: zlat zaročni in poročni prstan. Seveda si ju je takoj nataknila na roko in je bila videti s tako okrašeno desnico pravi imenita. Tako je vsak nekaj dobil; uro ali kaj drugega, samo da je imel denar. Najcenejša je pa le bila tista srebrna za 45 Din. Bog, da bi šla vsaj vse leto!

Slovenec med gangsterji

Doživljaj našega pomorskega častnika v Južni Ameriki

Mlad slovenski častnik naše trgovske mornarice, F. T. se je te dni vrnil z daljnih potovanj, ki so ga povledla mimo vseh kontinentov. Iz kopcice doživljanje nam je opisal naslednji dogodek:

Južna Amerika. Glavno mesto državice Peru Lima, ki ima 300.000 prebivalcev in leži 17 km od svoje morske luke Callao, je moderno mesto. Široke ulice, štiri do petnadstropne hiše, razsežni, malo obiskovani tropski parki, močan avtomobilski promet... Na širokih trotoarjih s prav tako živahnim osebnim prometom srečavaš med bizantimi priseljenimi Evropei potomce izumirajočih Inkov, bivših gospodarjev Južne Amerike, popolnoma evropeizirane.

Trinajstega maja zjutraj smo se usidrali pred luko Callao. Po čakanja polnih carinskih in policijskih pregledih so nas slednjič izpustili na obalo. Novi, moderno in udobno urejeni pullmani so nas z ameriškansko brzino odpeljali mimo siromašnih inkskih vasi v središče Lime.

Na sporedu je bil najprej ogled muzejev. Prvi inkski muzej: stara visoka kultura domačinov, dobro ohranjeni lesorezi, kipi iz lesa in kamenja, umetne tkanine in preproge s raznimi ornamentami, izdelki domače obrti, razne posode iz trdega lesa in glin, mumije, ki so jih Inki hranili v hišah kot domače svetinje. Vse to pričra o visoki nekdanji kulturi domačinov, o kateri pa ni danes več ne duha ne sluha. In drugi »nacionalni« muzej: bojni pustolovskih conquistadorjev z domačini in sosedji, sulice, meči, puške, kipi in slike »civiliziranih« osvajevalcev, zastave s svetimi podobi. Mnogo kinka.

Kakor živi vsako mesto podnevi svoje življenje, tako imajo predvsem južnoameriška svoje posebno nočno življenje, za stroge moralne pojme našega dobrega slovenskega naroda skoro nepojmljivo. Ob pol dveh sem se ločil od svoje družbe in se napotil peš proti postaji z namenom, da se odpeljem z vlakom v pristanišče. Po gladko asfaltiranih cestah zdrve od časa do časa avtomobili. Ko prečkam neko stransko ulico in stopim na pločnik, pridvi z desne

strani iste ulice črn, zaprt avtomobil. Zaradi velike brzine in spoleskega asfaltnega tlaka zapelje z levim kolesom na pločnik. Zlačutim močan sunek in v naslednjem hipu se znajdem na levem blatniku.

Limuzina zavoji spet na cesto. Namesto, da bi se ustavila, da odloži nezajezljeno potnika, poveča hitrost in drvi po ravni cesti dalje. Splazim se počasi na stopnico. Odpro se vrata in nekdo me potegne v voz. V naslednjem hipu že čutim na senčih revolver:

»Se no taci, suya vida non vale mas de un solle«

To se pravi: Molči, sicer ni tvoje življenje vredno počenega groša!

Pojasnjujem da jim ničesar nočem. Samo muste naj, da izstopim. Ne pomaga nič. Za istop ni časa. Dirjamo z blazno brzino po ravni ulici. Na križiščih nas prometni stražniki poizkušajo ustaviti. Vendar, naš voz ne zmanjša brzine in stražnik v zadnjem hipu komaj odskoči. Počasi se znajdem. Sem v družbi štirih gangsterjev, treh belcev in enega črnca. Slednji me s svojo prirodno dobrohotnostjo miri: nič naj se ne bojim. Vlomili so v neko banko in da se jim strahno mudi.

Za seboj zapazimo dirajoči avtomobil v spremstvu motornih vozil. Moji sopotniki postajajo nervozni. Policija se nam približuje! Pade nekaj strelcev. Povečamo brzino. Smo na koncu ulice. Majhen obrat in že smo na trgu, od koder se odcepi arequiska cesta. Levo je majhen park. Na desni dve ulici, ki vodita nazaj v mesto. Na vogalu stoji črna limuzina popolnoma slična naši.

Naš sofer da signal s hupo. Oni drugi odgovori in odpelje po cesti proti Arequipi. Mi pa se ustavimo. Mimo nas zdrve policijski avtomobili. Po stranski ulici zavijemo nazaj v mesto.

Po raznih ovinkih se ustavimo pred samotno hišo. Izstopimo. Mislim sem, da je moja vloga dokončana. Hočem oditi. Ne morem. Moram z njimi v hišo, ker se boje, da jih izdam. Zapremo me v posebno sobo. Poizkušam zbežati skozi okno, toda mreže me zadržje. Vdal sem se v svojo usodo.

Razstava Božidarja Jakca je podaljšana

Ljubljana, dne 7. januarja.

V nedeljo 10. t. m. bo zadnji dan razstave našega priznanega umetnika B. Jakca, zato so vabljivi vsi ljubitelji slovenske umetnosti, da si ogledajo njegova dela.

Brez dvoma je Jakac med prvimi slovenskimi umetniki — portretisti. Njegovi portreti so izdelani z najfinejšo natančnostjo mojstrstva, ki prvotno obvlada tehniko različnega grafičnega materiala. Je pa on tudi eden onih redkih, dobesedno redkih sodobnih umetnikov, ki dobro ve, da mu je likovna obrt potrebna, da z njo lahko potem ustvarja svoje trajne umetnine.

Poleg portreta V. Steske in Ivana Hribarja je pa nad vse zanimiva njegova upodobitev Prešerna. Gotovo je znano našemu mojstru, koliko ljubiteljev Prešerna je v našem narodu, zato se je odločil in izdal razglednice v obliki izvornih fotografij, ki so pa izdelane v mehko — zelenkasto rjavem tisku. Razglednice se dobe pri blaginji. No, če pa posetnik sreča umetnika na razstavi, mu bo gotovo ustrežljivo la-

stnoročno signiral razglednico in ji tako utisnil pečat bibliofilstva.

Mnogo je ljubiteljev naše likovnosti, ki so bili že mnogokrat razočarani pri različnih razstavah, katere so se prirejale v tem malem in edinem svetličku umetnosti, zato motrijo z nekakim nezaupanjem vsako razstavo, pa naj bo še tako resna. Zato čutim za potrebo, da napisem te-le vrste:

Skrajni čas je že, da se prepove razstavljanje različnih eksperimentatorjem, ki z raznoterimi »izmik« in lokavo reklamo skrivajo svoj banalni diletantizem. Saj je vendar jasno, da se z razstavo takih ljudi, ki nimajo pravih knjupnega z umetnostjo, kviri ugled naših priznanih umetnikov. Le tako se lahko zgodijo, da razne kluge omalovažujejo v časopisnih kritikih dela, ki jih je pred nedavnimi razstavil eden naših prvotnih slovenskih, tudi v tujini priznanih mojstrov.

V nedeljo 10. t. m. bo tudi vodstvo po razstavi. Obiskovalce bo vodil umetnik sam, ter jim tolmačil svoja dela. E. Justin, slikar-grafik.

Ena izmed naših najštevilnejših družin

Življenje na domačiji železničarja Martina Strmljana

Litija, 7. januarja.

Rekli smo, da gremo na izlet v hribe, ki se dvigajo nad Vernekom, Zapodjem, Jesejnem in padajo proti Ribčam. Vsi ti kraji leže na levem savskem bregu. Lokomotiva nas je odložila na železniški postaji Kresnicah in novoletna pokrajina je bila pogreznjena v gosto meglo, ko smo korakali mimo ugaslih Birollovih apnenic. S čolnom nas je prenesel Cerarjev brodnik na drugo stran zelo usulive Save. V Verneku se pričinja markirana pot, ki vodi od struge proti Jesejnem do razcepa pri kapelici, od tam pa je speljana pot na Vače in nato še nadalje na Sv. Goro. Poznajo jo prav dobro številni naši planinarji, ljubitelji Zasavja.

Od Save smo zavili v hrib pod prijaznim vodstvom verneškega gospodarja Mihe Cerarja, ki nas je zapeljal v hosto in skrite grape, kjer so še vidni poslednji ostanki Verneke, srednjeveške graščine. Ta je bdela nad savsko strugo in pazila na kretanje davnih brodnikov, ki so v okrilju sv. Miklavža posedevali med Kranjsko in Hrvaško. Z mahom zraslo grajsko obzidje daje domišljiji poslednjo priliko, ko se razgovarjamo o časih, ki so to bili, a jih ni več...

Nato krenemo spod na markirano, zledeno pot. Pod belimi oboki, ki jih tvorijo nad nami drevesa, oblečena v ivje, dosepe-mo do odprte planote, Samotna, s slamo

krita hiša pomežikuje na prostorčku, ki ga obevsa pramen zimekega sonca. Pri hiši je kozolec, čebelnjak, zadaj za dišo pa se boči gologlava gora. Pod to goro zeleno... Hrib Zapodje, ki se dviga visoko iznad savsavske soteske, je namreč tudi pozimi vse zelen, ker mu je sonce snelo ivje.

Pri najštevilnejši družini v Zasavju

Na prostorčku poleg hiše je zbrana številna družina: oče, mati in ducat otrok vseh starosti. Vsi so zatopljeni v svoje delo: eni sekaajo, drugi skladajo, tretji donšaajo in odnašajo veje in polena. »Je tu pri Strmljanovih?« — Odgovor dobimo iz kakih 15 grl: »Prav, prav!«

Nato prestanejo vsi za hip e svojim delom in veselo povedo, da bo zdaj nekaj časa pri njih prijetno in toplo. Od sosedja so kupili za stotak drv. Zdjaj jih spravljajo domov, sekaajo in pripravljajo. Vsa družina ima opravka, da bo toplo v hiši.

Ko pregledujemo otroško četo — najstarejši, Rudolf, je pravkar odslužil kadroveski rok pri planinci, najmlajša, ki se drži matere že za krilo — pobaramo za Petrečka, ki mu je bil nedavno sam kralj za botra. Pa pove mati — na obrazu je ji bere skrb in obilno delo s številno družino — da je najmlajši sinko

v hiši pri sladkem popoldanskem počitku.

Pri hiši se pravi pri Špelčniku in jo je dobita mati po starših. Zemlje je le za 3 mernike posevka. Oče Martin je železniški delavec. Zaposlen je pri progovnih delih med Kresnicami in Lazami. Zaljubog le kot dnevnikar, čeprav je v službi že 16 let; pa ni bilo dozdaj kreditov, da bi ga stalno namestili. Vsak delavnik zasluži po 26 Din,

Vsa družina s kraljevim krščencem Petrom je zbrana pred domačijo. Oče Martin, mati Marija, devet sinov, tri hčerke.

matič vedno lačno četo, je pač vsakomur uganka.

V besedo se vtakne Martin drugorojenec, ki je že potrjen k vojakom. Zdjaj mu je edina želja, da bi ga brž vpoklicali. Da bo doma ena žlica manj.

»Tam bo vsaj sit komisa in drugih pribojškov«, ga korajži Rudolf, odsluženi plaminec.

Kraljev krščenc se predstavi

Naš razgovor pretрга tenak jok. »Petreček se je prebudil«, pove mati Marija in vse se napotimo v hišo, v edino sobo. Ali nas je bilo, kakor listja in trave. Deca je posebna na peč, ostali na klopi okrog peči ni pa

k mizi, pregrnjeni s čistim prtom. V kotu se drenjajo pastirci okrog betlebenskega hlevčka, od peči prijetno valovi topel zrak.

Najmlajši Špelčnik se je kremžil v zibelki ob peči. Mati ga je z vso ljubeznijo dvignila. Otroček je bil zavil v rdečo flanelo, velike črne oči so se zvedavo vrtele, drobni črn puh na mali glaviči pa nakazuje, da bo tudi Petreček črnolasec, kakor vsi v družini. Medtem ko fantič korajžno srka, nam opisuje oče Martin svojo družino. Stanovanjsko listo ima nalepljeno na em izmed stenskih podob. Tam so vsi rojstni podatki otrok. Od 18. aprila 1914 dalje je hudo-mušna štorčja potrkala na okno skoro vsakih 16 mesecev. Več ko 17 mesecev različne ni bilo nikoli. Napisanih je mnogo imen: Rudl, Tine, Vinko, France, Gustl, Miska, Edo, Ivanka, Makselj, Ivan, Angelea in Peter. Umrl je le eden, živi pa 9 sinov in tri hčerke.

Mati Marija pripoveduje, da so jo opozorili na kraljevo kumstvo pri predzadnjem otroku, ki ga je rodila v ljubljanski porodnišnici. »Če bo sin, bo kumoval kralj«, so rekli v Ljubljani. Pa je prišla na svet Angelea in z botrino ni bilo nič. Zadnjič pa je ostala mati kar doma, iz Gradaca pri Litiji so poklicali izkušeno babico gospo Osolnikovo. Ko je prišla na svet mali poganček, je obljubila gospa Osolnikova, da bo uredila ona vse potrebno in je stopila v Litijo k prijaznemu sreskemu podnačelniku g. Bogomiru Devu in so nato gospodje uredili vse tako, da je prišel iz Beograda zadovoljiv odgovor.

»Prelepo je bilo nedavno nedeljo, ko smo krstili Petrečka« pripovedujejo Špelčnikovi,

Gospodarstvo Konstituiranje ljubljanske Zbornice za TOI

Vrstni red podpredsednikov - Predsedniki odsekov Interpelacijska debata - Poziv k solidarnosti

Ljubljana, 7. januarja.
Dne 18. decembra je bila, kakor smo takrat poročali, prva seja novoizvoljene zbornice za TOI. Na seji je bil izvoljen za predsednika g. Ivan Jelacín, za podpredsednika pa g. Konrad Elsbacher, Ivan Ogrin in Rihard Skubec. Ker vprašanje vrstnega reda teh treh podpredsednikov še ni bilo rešeno, je bila seja prekinjena in se je nadaljevala danes popoldne. Se pred sejo pa so sestali zbornični odseki, da si izvolijo predsestane in namestnike.

Današnja seja je otvoril predsednik Ivan Jelacín. Prešel je takoj k vprašanju določitve vrstnega reda zborničnih podpredsednikov in je v tej zvezi omenil, da bi moralo pripadati mesto prvega podpredsednika industrijskemu odseku. Ker pa so zbornični svetniki iz obrtnega odseka izrazili željo, da bi se glede na važnost tega odseka vzel prvi podpredsednik iz njihovih vrst, je predsednik Jelacín sam postavil predlog naj pripade mesto prvega podpredsednika obrtnemu odseku, mesto drugega podpredsednika industrijskemu in mesto tretjega podpredsednika trgovinskemu odseku. Ko bodo izvršene potrebne spremembe statuta, dobi gostinski odsek četrtega podpredsednika.

Dve interpelaciji

Član zbornice g. Ciril Majcen je interpeliral predsednika, zakaj na sejo predsedstva dne 29. dec. ni bil povabljen noben član gostinskega odseka, v čemer vidi zastavljanje tega odseka. G. Anton Rojnica je v imenu kluba zborničnih svetnikov JRZ stavil daljšo interpelacijo v isti zadevi. V interpelaciji se očita predsedniku tudi: kršitev poslovilnice češ da so se odpisali v času od zadnje seje oblastvom važni akti, ki bi se morali dati v pretres pristojnim odsekom, in da so bili v tem času rešeni tudi drugi važni akti brez sodelovanja odborov. Nadalje se trdi v interpelaciji, da je predsednik o priliki zadnje seje rabil o pripadnikih današnjega režima nevalificirane izraze in da člani kluba ne morejo iti preko teh žaljivk. Interpelacijo je podpisalo 24 članov novega kluba zborničnih svetnikov JRZ. Kakor znanu ste že zbornica za TOI 62 članov, tako da je izven kluba še 38 zborničnih članov.

Na obe interpelaciji je takoj odgovoril predsednik Jelacín. Zavrnil je očitke, da bi zastavljali gostinski odsek in opozoril, kako se je ravno on sam kot zbornični predsednik vedno zavzemal za ustanovitev tega odseka. Dne 29. decembra ni bilo predsedstvene seje, marveč je bilo ta dan le njegovo posvetovalne zborovanje, za izvoljenimi podpredsedniki zaradi sklicanja današnje plenarne seje. Pa tudi če bi bila to predsedstvena seja, gospod Majcen ne bi bil mogel biti povabljen na njo, ker je bil šele danes izvoljen za predsednika gostinskega odseka. Ako bi bil povabljen, bi bržčas bila danes vložena kakša interpelacija, kako se je moglo zgoditi, ko vendar g. Maj-

cen takrat še ni bil predsednik svojega odseka.

Na interpelacijo g. Rojnica je predsednik še posebej odgovoril, da so bili v času po zadnji seji rešeni le taki akti, ki so se nujno morali rešiti. Med drugimi je šlo za razdelitev božičnih podpor po 50 do 100 Din med reveže, kakor je to zbornica delala vsako leto. Seznan predlaganih oseb je dobil v pregled g. Ogrin, ki je s svojim podpisom izjavil svoj pristanek. Isto velja za prispevke obrtno-nadaljevalnim šolam.

Predsednik je zavrnil tudi očitke, da bi bil rabil kak nevalificiran izraz o pripadnikih današnjega režima. V tej zvezi je opisal potek kampanje, ki se je vršila proti njegovi izvolitvi. Na koncu je apeliral na člane zbornice, naj ne zanašajo v zbornično delo takih metod, iz kakršnih so se rodile današnje interpelacije. Zbornično delo ne pozna nikakih tajnosti in ne nudi nikakih senzacij. Pozval je člane k solidarnosti, kajti od medsebojnih prepričev in imelo škodo vse slovensko gospodarstvo.

Vrstni red podpredsednikov

Predsednik Jelacín je nato stavil na glasovanje svoj predlog glede vrstnega reda podpredsednikov. Predlog je bil soglasno sprejet, tako da je sedaj prvi podpredsednik zbornice g. Ivan Ogrin, drugi g. Rihard Skubec in tretji g. Konrad Elsbacher.

Predsedniki odsekov

Dalje je predsednik sporočil, da so se danes popoldne konstituirali vsi štiri odseki zbornice. Za predsednika obrtnega odseka je bil izvoljen g. Ivan Ogrin, za podpredsednika pa g. Miloš Holnjec; za predsednika industrijskega odseka g. Rihard Skubec in za podpredsednika g. Karol Čuč; za predsednika trgovinskega odseka g. Albin Šmerkoli in za podpredsednika g. Maks Cukala; za predsednika gostinskega odseka g. Ciril Majcen in za podpredsednika g. Josip Berlič.

Finančni odbor in nadzorstvo

Nato so se izvršile še volitve finančnega odbora, v katerega so bili soglasno izvoljeni iz trgovinskega odseka g. Ferdo Pintar in Anton Fazarinc, iz obrtnega odseka g. Ivan Šimenc in Miroslav Urbas, iz industrijskega odseka g. Anton Krejčič in Stane Vidmar, iz gostinskega odseka pa g. Miho Peterlin.
Prav tako so bili soglasno izvoljeni v nadzorstveni odbor iz trgovinskega odseka g. Edmund Kastelic, iz obrtnega odseka g. Jakob Zdravec, iz industrijskega odseka g. dr. Ciril Pavlin in iz gostinskega odseka g. Josip Šerc.

da uredim pred svojim odhodom tudi tajniško vprašanje in naidejam se, da se mi je posrečilo dobiti v osebi sedanjega zveznega tajnika pravega moža na pravo mesto, tako da bo imel moj naslednik mnogo lažje delo.

Ko se poslavljam z mirno vestjo, da sem storil več, kot mi je velevala dolžnost, da sem v svojem idealizmu žrtvoval mnogo svojega prostega časa, želim zvezi tudi v bodoče vse najlepše in najboljši.

Gospodarske vesti

— Opozorilo PAB. Navzlic razum opominom pošiljajo dolžniki-kmetje podružnici Privilegirane agrarne banke v Ljubljani, na njen čekovni račun pri Poštni hranilnici v Ljubljani št. 10.250. prvo začasno anuiteto v smislu uredbe o likvidaciji kmetih dolgovi brez potrebnih podatkov, kar povzroča podružnici veliko nepotrebno dopisovanje. Ponovno pozivljamo dolžnike-kmete, da na hrbitu položnice v srednjem delu napišejo: ime, priimek in očetovo ime dolžnika, na katerega se dolg gla si, mesto prebivališča s hišnim številko, srez naziv in sedež upniške ustanove, kateri je dolžnik doslej dolgoval.

— Znižanje dopolnilnega davka k zemljari. Davčna uprava je izdala poziv za vložitev prijav za znižanje dopolnilnega davka pri zemljariji in smislu zakona o neposrednih dajkih. Dopolnilni davek se znača pod naslednjimi pogoji: 1) če se davčni zavezanez bavi samo s kmetijstvom; 2) če obdeluje svoje posestvo sam ali s člani svoje rodine; 3) če šteje rodinca takega davčnega zavezanez več kakor pet članov; 4) če dopolnilni davek pri zemljariji ne presega 5000 Din in 5) če predloži v odredjenem roku prijavo na predpisani tiskovnici. V smislu zakona se ne smatrajo za člane hišne zajednice osebe, ki so stalno odsotne (ki se šolajo, uče obrti, zdravijo, služijo vojaški rok ali slično), osebe, ki se bavijo tudi z industrijo, trgovino ali kakim drugim poslom, ki se zanj plačuje pridobitina, ter osebe, ki so v javni ali privatni službi, kakor tudi žene in otroci oseb, ki plačujejo pridobitino, ali so v javni ali privatni službi, in komerno delavca služničad in nameščenci. Davčni zavezanci, ki imajo pravico do znižanja, morajo vložiti prijavo na predpisanih obrazcih do 31. januarja t. l. Prijave, ki se bodo vložile po tem roku v naslednjih 15 dneh, se bodo upoštevale le tedaj, če se zakasnitev skupaj z vloženo prijavo opravi s posebno tehničnimi razlogi; pozneje vložene prijave pa se sploh ne bodo obravnavale. Prijave je vložiti pri pristojni občini. Na zahtevo davčnega zavezanez izpolni prijavo tudi občina po prošilčevni napovedi.

— Znamo povečanje naše produkcije bavksita. Kakor poročajo iz Beograda, je naš izvoz bavksita lanj dosegel okrog 250.000 ton nasproti 150.000 tonam v prejšnjem letu. Jugoslavija je sploh postala glede bavksita tretja največja produktivna država v Evropi, poleg Francije, in Madžarske. Pro-

dukcija bavksita pa se cení za preteklo leto na preko 300.000 ton nasproti 180.000 tonam v letu 1935, 86.000 tonam v letu 1936 in najnižji produkciji 62.000 tonam v letu 1931. Naša lanška produkcija bavksita je bila tudi trikrat večja nego v letu 1929. v dobi najboljše koščjunktne.

— Obrtniški koledar. Obrtniško društvo v Ljubljani je tudi za leto 1937 izdalo v ljčni opremiti obrtniški koledar, ki vsebuje poleg čisto koledarskega dela tudi populn seznam obrtniških združenj v dravski banovni-seznan članov zborničnega sveta in mnogo poučnega gradiva za naše obrtnike. Med drugim vsebuje navodila, kako se dobi kredit pri Obrtni banki kraljevine Jugoslavije, razna davčna navodila, določbe glede razmerja mojstra do vajencev in pomočnikov, navodila za obračunavanje in sestavljanje produkcijskih stroškov, poleg tega pa številne tabele za mere v ževljarski in krojaški stroki, tabele za izračunavanje kubične mere v lesni stroki, razne merilne enote itd. Našim obrtniškim mojstrom koledar najopoleje priporočamo.

— Konkurz je razglašen o imovini Franca Konjeva, posestnika in industrija v Slovenških Konjeh (upravnik mase dr. Teodor Šbrizaj, odv. v Slov. Konjah; prvi zbor upnikov pri sreskem sodišču v Konjeh 14. januarja, prijavi rok do 15. februarja, ugotovljeni narok 1. marca). — Nadalje je razglašen konkurz o imovini Iljrske rudarske družbe z. o. z. v likvidaciji v Prevaljah (upravnik mase dr. Zdenko Šenkovič, odv. v Mariboru; prvi zbor upnikov pri sreskem sodišču v Prevaljah 15. januarja ob 16., prijavi rok do 20. februarja pri sreskem sod. v Mariboru, ugotovljeni narok 5. marca pri sreskem sod. v Prevaljah).

— Dobave: Direkcija državnih železnic v Subotici sprejema do 12. t. m. ponudbe za dobavo manesmanovih ceví. Direkcija državnega rudnika v Kalkju sprejema do dne 14. t. m. ponudbe za dobavo 2.000 kg solne kisline, 800 kg S. M. jekla za osovine ter okretnih plošč iz železne pločevine. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 21. t. m. ponudbe za nasekanje 2.580 raznih raspeíl.

— Licitacije: Dne 13. t. m. bo v intendanturi štaba dravske divízijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za dobavo 3.000 parov planinskih smučarskih čevljev. Dne 15. in 16. t. m. bo pri glavnem sanitetnem sigalistu v Zemunu ofertna licitacija za nabavo sanitetskega materiala. Dne 20. t. m. bo pri dravski delavnici v Ljubljani, Kobariški 43 ofertna licitacija za nabavo raznih vijakov in matic, zakovic, zaponk, raznega železa, jekla in tesarskih svinčnikov, 22. t. m. za dobavo 1000 m impregniranega platna, raznega usnja, sukanca, firneža, terpentina, sikativca, minija, razne krede, sode in raznih čopičev. Dne 28. t. m. pri ekonomskem oddelku generalne direkcije dr. železnic v Beogradu ofertna licitacija za dobavo kompresorja, zračnih vodov in orodja za delavnico drž. železnic v Kraljevu. Dne 13. t. m. bo pri upravi vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu ofertna licitacija za dobavo jekla in medi, 18. t. m. za dobavo električnih svetilk, manometrov, žag itd., 23. t. m. za dobavo benzina, petroleja, nafte in čiste ga alkohola, 25. t. m. za dobavo lepila, črnega voska, raznih strojnih olj, govejega loja in vazeline, 28. t. m. za dobavo glicerina in natr. hidroksida.

Borze

7. januarja

Na ljubljanski borzi : o se v privatnem kliringu trgovali avstrijski šilingi po 8.22, za angleške funte pa je bilo povpraševanje po 238. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.1950, angleških funtih po 258, medtem ko so se grški boni nudili po 31.50. Nemški klirinški čeki stanuje v Ljubljani 12,86, v Zagrebu pa 12,78 odnomo za konec januarja 12,73 in za konec februarja 12,7250. Beograjska borza danes ni poslovala.

Na zagrebškem efektinem tržišču je notirala Vojna škoda 374.50—376 brez prometa. Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov, pač pa je bil zabeležen promet v sečerani Osijek po 160.

Ljubljana. Amsterdam 2374.66—2389.26
Berlin 1743.52—1757.40. Bruselj 731.44—736.51.
Curih 996.45—1003.52. London 212.71—214.77.
Newyork 4304.76—4341.07. Pariz 202.56—204. Praga 151.93—153.04.
Trst 227.70—230.78.
Curih. Beograd 10. Pariz 20.3275. London 21.3775.
Newyork 435.125. Bruselj 73.3750.
Milan 22.9250. Amsterdam 238.20.
Berlin 175.05. Dunaj 79.40. Stockholm 110.20. Osto 107.40.
Kobenhavn 95.40. Praga 15.25. Varsava 82.25.
Budimpešta 85.75. Atene 3.90. Bukarešta 3.25.

Efektí
Zagreb. Državne vrednote: vojna škoda 374.50—376, 4% agrarne 49—50. 6% begluške 63.75—69.50, 7% stalniz 85.50 bl, 7% Blair 76—77, 8% Blair 86—87; delnice PAB 192—195, Trboveljska 210—225, Sečerana Osijek 160—165. Sečerana Vel. Bečkerek 680 den., Dubrovačka 270 den., Jadranska 360 čen., Našice 410 čen., Oceania 200 čen., Osiječka ljevaonca 160 čen., Danica 40 bl.

Slagovanje težiča

2170
+ Chicago, 7. januarja. Začetni tečaj: pšenica: za maj 133.50, za julij 117.375, za sept. 114.50; korusa: za maj 105.625, za sept. 102.
+ Winnipeg, 7. januarja. Začetni tečaj: pšenica: za maj 128.25, za julij 123.75.
ROMBAZ
+ Liverpool, 6. januarja. Tendenca stalna. Zaključni tečaj: za jan. 6.75 (prejšnji dan 6.77), za julij 6.63 (6.71), za dec. 6.40 (6.42).
+ Newyork, 6. januarja. Tendenca stalna. Zaključni tečaj: za jan. 12.37 (12.35), za maj 12.23 (12.19), za julij 12.15 (12.10).

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo že za pol stoletja!

Kdor pade, se bo spet pobral...

Usodne posledice slabih cest v kranjskem srezu

Kranj, 6. decembra.
Zaradi akrajno zapuščenih cest v našem srezu se je pretekli ponedeljek zgledal na tukajšnjem načelnstvu v cestnem odseku pri g. inž. Embri, stražniški župan g. Križnar in zahteval od referenta, da se morajo ceste v Kranju, posebno pa klanci posuti, ker so zaradi nastale poledice v resni opasnosti pešci, vozila z vprego in avtomobili. Na vljudno, a potrebno zahtevo g. župana Križnarja je odgovoril gospod cestni referent: »Če bo kdo padel, se bo pa pobral...« G. Križnar se je moral zadovoljiti s tem odgovorom g. inž. Embra in oditi.

Danes popoldne ob pol 2. se je nameniilo izpred hotela »Stara pošta« v Ljubljano 22 naših občanov. Zasedli so prostore udobnega avtobusa prevozne tvrdke »Pernuš«. Voz je potegnil in že so bili preko mosta čez Savo ter se vzpenjali po tako zvanem Gastejskem klancu nad železniško progo, na katerem se je pripetila že marsikateri nesreča. Avtobus, ki vsak dan opravlja promet med Kranjem in Ljubljano, je tudi tokrat z lahkoto premagoval hudo strmino. Prav pri vrhu, kjer napravi cesta oster ovinek in je vzpetina naj-

večja, pa vsa sila močnega motorja ni pomagala. Radi poledice je pričelo vozilo drseti in zdrsilno kakih 20 m nazaj. Potnikom se je polastila silna panika in le eden je imel toliko prisotnosti duha da se je rešil iz avtobusa, ki ga je po srečnem naključju ustavil kup gramoza in občestni kamen. Obtičal je tik nad železniško škarpno, več kot 20 m globoko, kjer je prav tedaj manevriral tovorni vlak. Kakšna nesreča bi se prav lahko pripetila, si lahko misli vsakdo, gotovo tudi cestni referent g. inž. Ember.

Ko so se preplenišni potniki rešili iz nič kaj prijetnega položaja, je privozil za njimi z luksuznim avtomobilom g. dr. Pance iz Trzicza. Huda poredica tudi njemu ni prizanecila. Avto je pričel drseti nazaj, se zaletel v Pernušev avtobus in obstal; prav ista usoda pa je doletela že prej tudi avtomobilista g. Vebrja iz Skofje Loke.

Prizadeti potniki so takoj poklicali žandarmerijo in policijo, ki je izvršila preiskavo, precenila nastalo škodo in zaprla promet po Gastejskem klancu. Vprašanje je še, kdo bo plačal stroške zdravniškega pregleda prizadetih potnikov.

Sokolstvo

Širite sokolski tisk!

Velike važnosti je za sokolsko organizacijo njen tisk. Tudi oni krogi javnosti, ki so sokolskemu gibanju naklonjeni, morajo biti od časa do časa obveščeni o vsem onem, kar se v sokolskih vrstah dela. Saj je Sokolstvo vsenarodna organizacija, ki doprinaša s svojim delom znaten delež k splošni narodni stvari in morajo poročila o njegovem delu zanimati slehernega narodnega delavca.

Poleg zveznega glasila »Sokolskega Glasnika«, ki mu je poverjena naloga, da poroča o vseh važnih dogodkih po vsem jugoslovenskem Sokolstvu, izhajajo razna strokovna zvezna izdavanja. »Soko« prinaša vse polno strokovnega poučnega štiva glede telesne vzgoje, »Sokolska prosveta« obvešča o stanju prosvetnega dela med sokolskimi pripadniki, mladini pa sta namenjena zvezna lista »Sokolici« in »Naša Radost«. Vsi navedeni listi s strogo odrejeno vsebino so namenjeni vsemu jugoslovenskemu Sokolstvu. Poleg njih izdajajo razne župe svoja uradna glasila namenjena predvsem članstvu dotičnih žup. Vendar pa pogosto obravnavajo tudi razna vsesplošno važna vprašanja, kar je znak da vlada tudi v poedinih župah mnogo zanimanja za to. Tako izdajajo župe Ljubljana, Maribor in Novo mesto svoje skupno glasilo »Sokol« ter župe Celje in pa Kranj svoj skupni »Župni vestnik«. Oba lista sta mesečnika ter obravnavata predvsem strogo kritično razna sokolska miselna in vzgojna vprašanja. V obveščevalne svrhe pa je pričel izhajati za dravsko banovino še tednik »Sokolski volja«, ki ga izdajata krog članov iz Ljubljane. Vsi našteti listi so namenjeni članstvu sokolskih edinic in široki javnosti. Zato je potrebno, da se jim pokloni vse zanimanje in jim omogoči, da izhajajo s čim boljjo vsebino, ne da bi bili v skrbeh za njihovo izdajanje.

Sokolski tisk, revijalni in informativni, smatramo kot trdno in stalno vez med poedinimi župami, društvi, četami in poedinici. Poverjena mu je prav gotovo izredno važna vzgojna naloga, posebno revijam, ki obravnavajo marsikatero vprašanje v vseh podrobnostih ter skušajo vedno izluščiti ono, kar bi za razvoj organizacije najboljše. Naša dolžnost je torej, da vse sokolske liste podpiramo moralno in gmotno in jim na ta način ustvarjamo ne samo stalno število naročnikov, temveč tudi dovoljno število čitateljev, ki so seve vsi pozvani k sodelovanju pri listih ter k širjenju misli, ki jih listi vsebujejo. Pojdimo vsi na delo za naš sokolski tisk.

Starosta SSS dr. Bukovsky pride v Jugoslavijo, kjer bo obiskal celo vrsto sokolskih žup in društev. Prispel bo že 20. t. m. v Beograd, kjer bo posetil največ Savez Sokola. Nato pa ga bo njegova pot vodila v Novi Sad in od tam preko Slavonškega Broda v Sarajevo, Mostar in dalje v Dubrovnik. V območju mostarske župe bo otvoril v imenu COS, ki ji je starosta, pet novih studencev, kateri so bili zgrajeni s sredstvi českoslovaškega Sokolstva ter bodo nosili imena Tyrš, Fügner, Šajner, Vanjček in Podlpani. Brat starosta bo potem krenil v Split in od tam v Zagreb in Ljubljano, nakar bo posetil še Maribor in 30. t. m. zapustil Jugoslavijo ter se vrnil v Prago. Na poti ga bo spremljal tajnik SSS, brat Evgenij Kepl. V vseh krajih, kjer imajo župe svoje sedelce, bo imel br. dr. Bukovsky kratka predavanja zbranemu članstvu. — Jugoslovensko Sokolstvo se že zdaj pripravljavovod, da bo slavnostno sprejelo br. starosta Slovanskega Sokolstva.

Sokolska predavanja v radiu bodo januarja še naslednja: dne 14. t. m. predava br. Dušan Podgornik iz Ljubljane: »Nekaj navodil smučarju-začetniku«. To predavanje bo oddajala ljubljanska radijska postaja. Dne 17. t. m. bomo čuli predavanje br. Hasana Ljubunčiča iz Sarajeva, ki bo govoril o Sokolski Petrovi petletki. Potem bo oddajala ljubljanska postaja 21. januarja predavanje br. dr. Frana Novaka »Nezgodne pri smučanju«, teden kasneje pa beograjska postaja govor br. inž. Raduloviča »Zakaj smo tudi danes Sokolci«. Vaa našeta predavanja bodo v okviru nacionalne ure.

Sokolski glasnik, glasilo Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, je preteklo leto izhajal v Ljubljani, se je preselil z novim letom v Beograd ter bo pričel tamkaj ponovno izhajati 15. januarja.

Zbor sokolskih župnih zdravnikov je sklican za 17. januar t. l. v Beograd. Predsednik saveznega zdravniškega odseka br. dr. Milorad Feliks bohe tedaj sporazumno s svojimi sodelavci po župah položiti trdne temelje zdravstvenemu delu v Sokolstvu. Do danes je sicer osnovan že v marsikateri občini sokolski zdravstveni odsek, toda

potrebno je, da se to izvrši v vseh društvih in po možnosti tudi po četah. Brate zdravniko čakajo v tem pogledu važne naloge.

Sokolsko okrevališče na Palah pri Sarajevu. Izvršni odbor Saveza Sokola je lansko leto sklenil, da zgradi iz zveznih sredstev na Palah, vzhodno od Sarajeva večje okrevališče, namenjeno sokolskim pripadnikom. Gradbeni odsek je izdelal načrte ter se je že lansko jesen pričelo z gradnjo. Sredi ogromnih gozdov, v primerni višini in ne predalet od železnice bo dobilo Sokolstvo izredno lepo okrevališče, ki bo v znatni meri odpomoglo pomanjkanju takih zavodov v tolikih organizacijah, kakor je sokolska. Ravno tako gradi tudi Jugoslovenska sokolska matica v Ljubljani precej veliko okrevališče v Kranjski gori, ki je prišlo že pod streho ter bo letos v juliju dogotovljeno.

V Užhorodu, središči Podkarpatske Rusije, ki je posebna pokrajina českoslovaške republike, se je ustanovil poleg českoslovaškega tudi Ruski Sokol. Včlanili se se vanj predvsem domačini in tu tudi ruski izseljenci. Pristopil je v COS ter je takoj spodbetka pokazal izredno močno živjensko silo. Telovadiji v njegovi telovadnici že sedaj nad 50 telovadcev iz članskih vrst. Narrašnja in deca imajo tudi obilo. Strokovno vodstvo je prevzel pravtako domačin, ki je absolvirval vaditeljsko šolo češke sokolske zveze v Pragi.

Zastoj obrata v rudniku Stanovskem

Poljčane, 7. januarja.
Rudarji v Stanovskem so v večni stiski. Enkrat se morajo boriti za redno izplačilo mezd, drugič jim preti odpust iz službe. Te dni so se spet zbirali v gručah, znak, da se zbirajo nad njimi temni oblaki. Tokrat je šlo za biti ali ne biti. Rudnik, odonosno del rova, kjer se nahaja večja količina premoaga je zalila voda. Iz previdnosti, da se izogne morebitni nesreči, je vodja obrata začasno ustavil obrat v rudniku. O preteči nevarnosti je obvestil lastnika, rudarsko glavarstvo in rudarsko zastopstvo. Prav tako je bil o stvari obveščeni g. sreski načelnik.

V ponedeljek se je tu mudila komisija. Inženjer rudarskega glavarstva g. Kubias bo poročal o ogledu rudarskemu glavarstvu, ki bo tekom teh dni odredilo ali se sme v sedanjem stanju in obsegu delo v rudniku nadaljevati. Začasno je zaposlenih v treh šihthih okrog 45 rudarjev, ostalih 60 pa je na brezplačnem dopustu. Da bi potok, ki vlvaja v rudnik, popolnoma zalil rove, še ni pričakovati, vendar pa je v izogib nesreče previdnost na mestu. Rudarji so ob tej priliki zahtevali tudi ostanek izplačila mezd za november, kar jim je bilo obljubljeno za to soboto.

Iz življenja na deželi

Iz Kranja

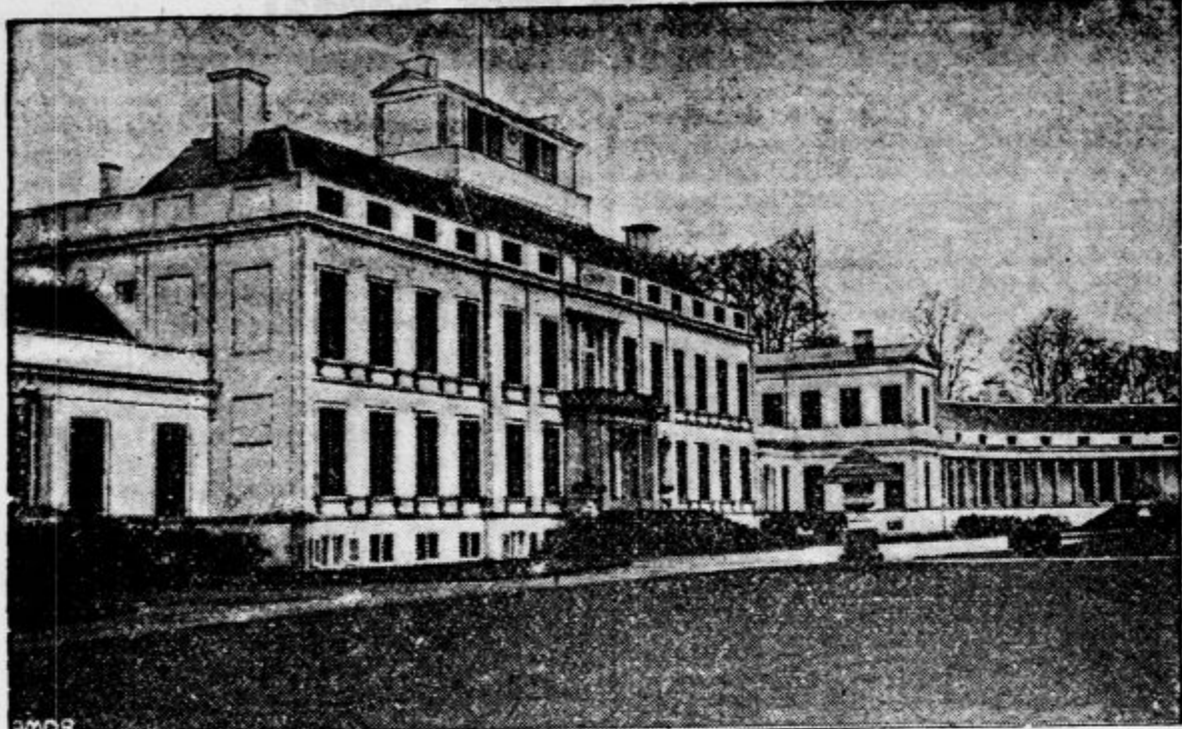
— Koncert društva ljubljanskih konservatoristov danes ob 20.30 uri. Ker vstop v dvorano med izvajanjem posameznih točk ne bo mogoč, prosimo, da občinstvo pravočasno zasede svoje prostore.

Iz Kočevja

— Podaljšanje obrtne razstave. Na prvotno določeni zadnji dan je razstava kočevskih obrtnikov doživela naravnost rekordne obiske, ki je tem pomembnejši, ker obiskovalci niso bili zgolj takšni, ki so si hoteli ogledati razstavo iz informativnih razlogov, temveč je bilo precej obiskovalcev trgovskega stanu, ki so prišli eklepat na razstavo tu di kupčije. Ker so predmeti bili že v precejšnji meri razprodani, ni prišlo toliko do kupčij kot kakor do naročil. Uspeh razstave je prisklil prirediteljni odbor, da je v spoznavno s obrtnim utrujenjem in razstavljalci podaljšal razstavo še za dva dni, da je tako omogočil obisk tudi onim, ki zadnje dni decembra niso utegneli ogledati si te revije kočevskega obrtništva, ki je nanjo upravičeno ponosno in z njenim uspehom v veliki meri zadovoljno.

— Zimski sport. Dasi velja Kočevje pri marsikom, vsaj pozimi, za domovino večnega snega, je letošnija zima v tem pogledu nekoliko muhaste, ker tudi pri nas ne privoščij smučarjem vključ običnim terenom njihovega veselja. Zato se je središče našega zimekega sporta prenesejo na Rinjno, ki jo radj komaj zaznava teka pokriva 20 cm debele led. Zlasti mladi draselci pridejo tu na svoj račun. Ob neprevidezti pa se prijeti včasih kaka manjša nezgoda, da se drsalec znajde do glave v mrzli vodi. Če preizkuša svoje skrobovje na tenkem ledu, kjer so g. m. sk. z. z. z. z. z. z. z. z.

Po svatbi v Haagu

Grad Soestdijk, bivališče princese Julijane in njenega soproga

Ob poroki princese Julijane

Holandska prestolonaslednica se je večeraj omožila

Holandska prestolonaslednica princeza Julijana, ki je večeraj postala soproga nemškega princa Bernharda von Lippe-Biesterfelda, je edina hči kraljice Viljeminie in med holandskim ljudstvom prav tako priljubljena kakor sedanja vladarica. Zato se je za poroko prestolonaslednice vsa dežela odela v svečano oblečilo. Kakor nevesta, tako je tudi ženin postal popularen v zadnjem času. Če mur niso v mahni meri pripomogla moderna propagandna sredstva.

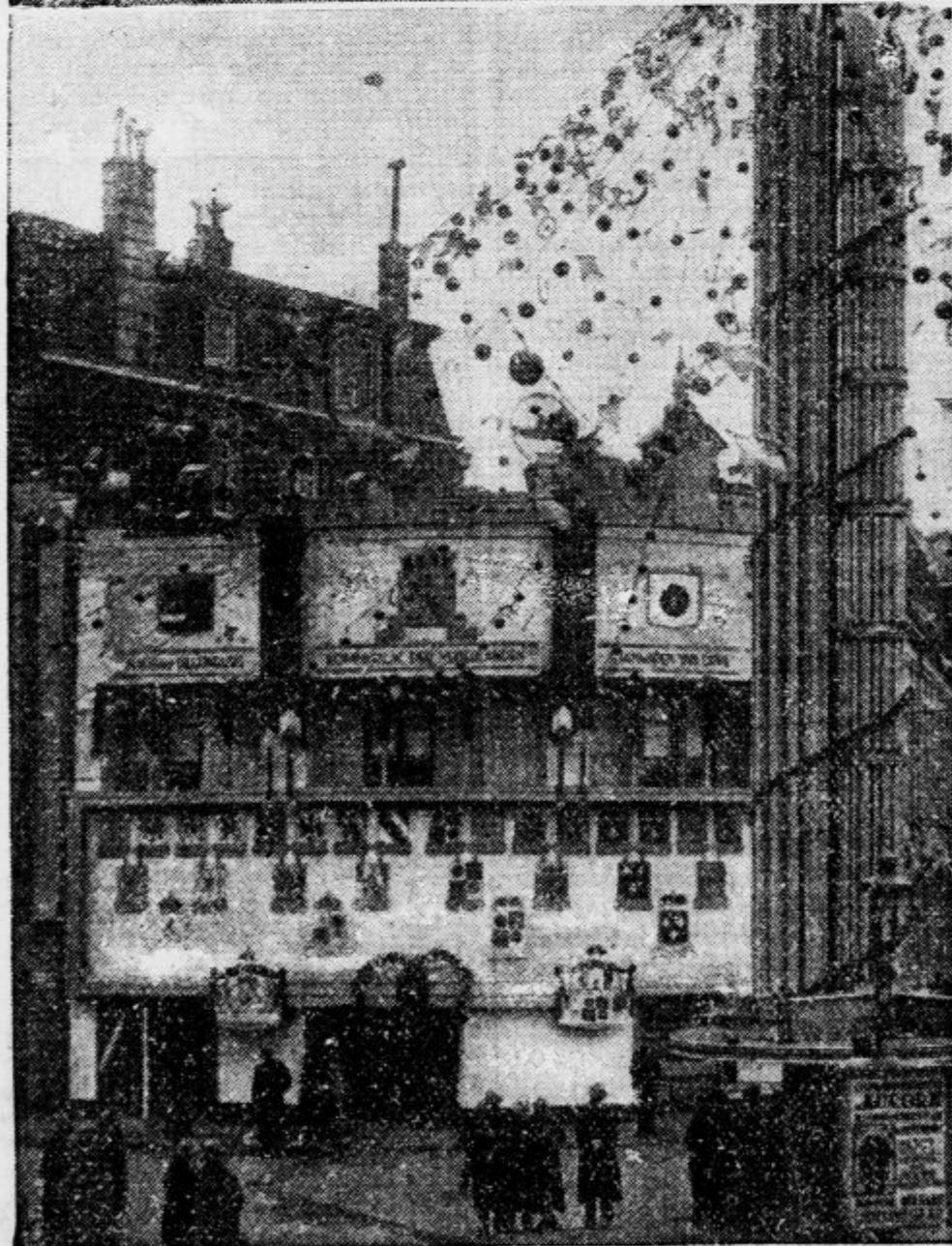
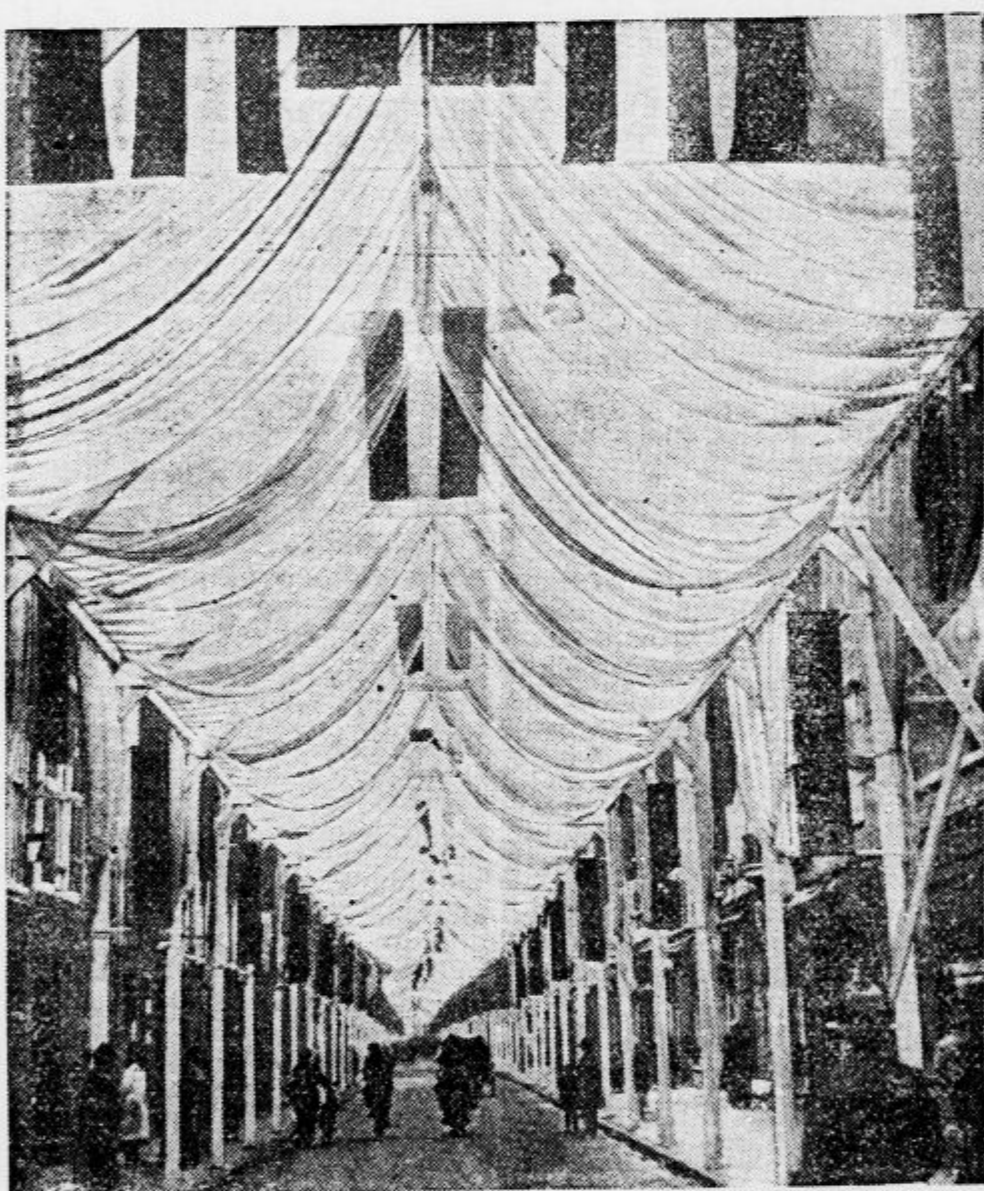
felda izjeme ter izglasovati zakon, ki bi mu že zdaj zagibal stalne državne dohodke. Ali se to stvar zamudili ali hote spregledali? Kdo ve? Govor se pa, da se je to hote zgodilo, in sicer na izrecno željo kraljice Viljeminie. Ona bo namreč kmalu praznovala 50-letnico vladanja in ob tej priložnosti se namerava odreči državnim poslom ter se umakniti v zaslužni pokoj. Vladi bo po nji prevzela edina hči. Poroka princese Julijane torej ni brez političnega prizvoka.

V ostalem pa ni na Holandskem nobena državna tajna, da ne prejema soproga prestolonaslednice Julijane nobene državne apanaže. Živelj mora zaenkrat od privatne šatije svoje soproge in to bo trajalo vse do tlej, dokler ne bo prestolonaslednica zasedla prestola po svoji materi. Šele potem mu dovoljujejo holandski zakonj apanažo iz državne blagajne, tako da postane povsem neodvisen od finančne svoje zakonske družice.

Mnogi se tudi sprašujejo, ali bo ostala holandska politika v bodoče brez vpliva princa soproga, kakor se oficijelno imenuje mož holandske kraljice. Tudi to vprašanje ni brez pomena, posebno ne na Holandskem, kjer pristojne krajele posebne pravice nasproti via di. Toda tradicija pravi, da se to ne bo zgodilo, kajti princosoproga je na Holandskem privatna oseba. Seveda pa ne smemo pozabiti, da je bil že oče princese Julijane, kakor je zdaj njen soproga, po narodnosti Nemeč.

Na Holandskem so nekateri ugibali, čemu niso napravili zaradi princa Lippe Biester-

Višek svatbenih svečanosti

V Haagu so praznovali večeraj poroko princese prestolonaslednice Julijane s princem Lippe-Biesterfeldom. Vsa holandska mesta so si ob tej priliki nadela slavnostno oblečilo. Zgornja slika kaže okrašeno ulico v kopališču Scheweningenen, spodnja pa magistratno poslopje v starem Haagu. Palača je okrašena z girlandami in balončki

Ga. Simpsonova pride na Dunaj

V Italijo je prispel posebni kurz bivšega angleškega kralja Edvarda VIII. Izjavil je časnikarjem, da potuje v Cannes, da bi spremljal go. Simpsonovo na Dunaj. Kakor poročajo iz Pariza, se namerava vojvoda Windsorski poročiti v mesecu maju na Dunaju z Američanko. Poroka se bo izvršila v zaključni družbi in povabljeni bodo le nekateri prijatelji bivšega kralja.

Prilave za kronanje Jurija VI.

Posebni urad za zgradbo tribun, ki bodo rabile občinstvu med svečanostmi kronanja novega angleškega kralja, je že oddal to delo raznim gradbenikom in gradbenim družbam. Ministrstvo za javna dela je odredilo, da bodo tribune preizkusili na najstrožji način, da se ne bo mogla zgoditi nobena nesreča. Kolikšne bodo tribune, kaže že to, da bo na njih samo v oledu med The Mallom in Hyde-Parkom sedežev za 80.000 oseb. Cena za sedež bo verjetno 3 do 5 šilingov.

Pes rešil gospodarja

Te dni je čuvaja živine Luisa Carlislea v Newtonbredi pri Belfastu na Irskem napadel podivjan bik. Njegova hči je opazila nevarnost in je takoj izpustila škotskega ovčarskega psa. Pes je svojemu gospodarju v nevarnosti nemudoma priskočil na pomoč. Planil je na bika, ki je hotel moza pravkar nabosti, in pred njegovimi pogumnimi napadi je pobesnela žival res stisnila rep med noge ter pobegnila.

S podmornico v silne globine

Japonsko raziskovanje morskega dna zaradi geologije

Podmorska raziskovanja amerijskega učenjaka Williama Beebeja, ki je v posebni jekleni krogli dosegel globino skoraj 1000 m, so napotila japonske učenjake k podobnemu podjetju. Japonska ekspedicija pa ne bo uporabljala »bato-sfere«, kakor imenuje Beebe svojo kroglo, temveč se je dala zgraditi nalašč za svoje namene posebno podmornico. Ta podmornica gre lahko v nasprotju z normalnimi podmornicami, ki dosežejo globino 50 do 60 m, do 300 m globoko. Da bi silni vodni pritisk ne zmečkal ladje.

so pri gradnji pazili na to, da bi s čim manjšim obsegom izrivala čim manj vode, po drugi strani pa so jo utrdili z močnimi oklopnimi ploščami. Pogon ji bo dajal električni motor, mogočnj žarometi pa bodo razsvetljevali črno tano v globinah morja. Japonskim raziskovalcem ne gre toliko za proučevanje podmorskega živalskega sveta, kakor za geološke raziskave morskega dna. Najprej mislijo raziskati srednje tistega ozemlja, ki ga je l. 1923 obiskal sloveti potres, to je morsko dno med otokoma Izu in Ošima. Upajo, da bodo dobičk poučne vpoglede v geološke spremembe, ki jih je ta potres povzročil na dnu.

Koncert s 86 klavirji

V Filadelfiji so te dni izvajali novo delo skladatelja Micela Delbosa, ki zahteva istočasni nastop 86 klavirjev. Koncert se je vršil v eni največjih filadelfijskih dvoran in seveda ni bilo lahko dobiti tolikšno število primernih klavirjev. Vaje za nastop so trajale sedem mesecev. Kritika govori o zanimivih zvočnih efektih klavirskega orkestra. Zanimivi so že morali bitl. Drugo je pa vprašanje, ali bi ne bilo bolje, da je Delbos napisal koncert samo za en klavir, a za tega dobro.

Čudna smrt filmskega igralca

V Los Angelesu so našli mrtvega filmskega igralca Rossa Alexandra ki se je bil odlikoval v Reinhardtovem filmu »Sen kresne noči«. Bil je sicer zadnji čas brez angažmana, toda v gmočnem pogledu mu ni šlo slabo. Policija meni, da so izvršili nanj atentat.

Ogorčenje ji je odprlo besedo

V Budimpešti živi 36-letna ženska, ki je bila od svojega rojstva gluha. Ko so ji te dni dali v roke listek, na katerem je bilo zapisano, da je njena 19-letna zaročena sestra rodila otroka, jo je zgrabila velika ogorčenost in nenadno je vzkljubila: »To je velika sramota!« Od tedaj lahko govori, čeprav v pretrganih stavkih.

Tuji letalci v katalonski službi S smrtjo plačan upor najetih pilotov

Na barcelonskem letališču Prato de Llobregat se je sedem francoskih pilotov, kakor poroča nacionalistični tisk, uprilo, da bi še nadalje vršili polete v službi ljudske fronte. Ti piloti niso dobili dotlej baje niti počenega groša za plačilo, čeprav so jih bili privabljeni v deželo z obljubo, da bodo dobivali dnevno po 100 pezet in nagrado 500 pezet za vsako sestreljeno sovražno letalo. Razen tega so morali vršiti svoje polete z nezadostno opremljenimi aparati in imeti na vsakem poletu s seboj španskega mehanika za nadzorstvo. Te dni so Francozi izjavili poveljniku le-

talci, da se hočejo vrniti na Francosko. Prišlo je do ostrega prepira, na zadnje so hoteli stopiti v dve veliki letali, da bi odpotovali domov. Med tem je bil poveljnik pozval španske mehanike na pomoč, ki so začeli z dvema strojnica streljati na Francoze. Pet pilotov je bilo takoj ubitih, dva sta pozneje umrla v lazaretu. Katalonska vlada je baje priznala ta dogodek in izjavila, da se morajo inostranci, ki se borijo v vrstah ljudske fronte zavedati, da jih plačujejo za bojevanje, ne pa za protestiranje. Ta vest izvira, kakor rečeno, iz španskega nacionalističnega vira.

40 tisoč dolarjev v osmih minutah Drznost razbojniške organizacije v Ameriki

Te dni zvečer je vdrla tolpa osmih razbojnikov v znano newyorško veletrnovino Barney. Trgovina je bila polna kupecev. Razbojniki so zasedli vsa vrata, njih vodja je z nekoliko pjadšai a strojnica in strojnimi pištolami v rokah napodil nameštence in kupce, skupaj 90 oseb, v neki samotnejši prostor, nato so roparji izpraznili blagajne in škatle z dragocenostmi ter izginili brez sledu.

razbojniki prerezali vse telefonske žice. Več žensk, ki se niso dovolj hitro pokorile njihovim poveljem, je bilo ranjenih z udarci s samokresi. Policija je pozneje enega izmed razbojnikov našla mrtvega. Menda so ga njegovi tovariši pri razdeljevanju plena ustrelili.

Ves napad je trajal komaj osem minut, plen pa je znašal 40.000 dolarjev. Policije niso mogli povzati na pomoč, ker so bili

ZA SMEH IN KRATEK ČAS »Povejte mi mislji mož, ali je kaj med vami in mojo hčerko?« — »Samo vi, gospod glavni ravsatelj.«

Obraz španske državljanske vojne

Cete madridske vlade utrjujejo svoje postojanke v prestolnici

Najboljše plačani novinar

Ob smrti 72 letnega Arturja Brisbaneja

V New Yorku je umrl v starosti 72 let sloveti novinar Arthur Brisbane, ki se je ponašal s tem, da ga ljudje med vsemi novinarji najbolj čitajo in ki je imel tudi najvišjo plačo. Njegov vsakodnevni članek pod naslovom »Danes« je izhajal v 200 ameri-

skih dnevnikih, njegov tedenski pregled je objavljalo 1200 nedeljnikov. V listih Hearstovega kongcerna je redno objavil svoje uvodnike. 30 milijonov Američanov je bralo te članke, v katerih jih je Brisbane na poljuden način seznanjal z velikimi dogodki in osebnostmi. Vsak list, ki je objavljaj njegove članke, se je zavoljo njegove priljubljenosti lahko pohvalil z visokimi nakladami. Temu je ustrezal tudi honorar, ki ga je Brisbane prejemal. Hearst mu je plačeval okrog 8 milijonov dinarjev na leto, drugi listi še kakšnih 5 milijonov. Brisbane je postal popularen v svojem 33. letu. Hearst mu je takrat dal vodstvo »Journala«. V štirih mesecih je ta list doživel brezprimerno povečanje svoje naklade.

Bankir — požigalec

V Parizu so prijeli nekoga bankirja Voutureza, ki je imel v Saint-Omeru zgodovinski grad. V tem gradu je začelo pred kratkim goreti. Poslopje so utegnili rešiti, toda vse poljedelske naprave je uničil ogenj. Škoda je znašala pol milijona frankov, grad pa je bil zavarovan za štiri milijone frankov. Bankirja so prijeli baš zavoljo te zavarovalnine in mu očitajo, da je sam zanetil požar, da bi prišel do denarja.

Kupujte domače blago!

Obilen družinski prirastek

Francozi, ki jih navdaja prav resna skrb za prihodnost države in pogledu prebivalstva, z veseljem beležijo, da je povila ga. Collnova (na sliki) trojčice. Mlada mati je imela že doslej štiri hčerke

ANEKDOTA

Pri Nestoru igralcev dunajskega grajskega gledališča Bernhardu Baumeisteru, ki je bil še v poznih letih zelo čvrt, se je oglašil neki zavarovalni agent in ga je pregovoril, da bi podpisal zavarovalno pogodbo. Baumeister je izpolnil prijavnico. »Kaj?« se je začudil agent nenadno. »Vi štejeate že 83 let? Tedaj vas ne moremo več zavarovati!«

»Zakaj ne?« se je nasmehnil Baumeister. »Statistika vendar pravi, da le malo ljudi umrje v teh letih!«

VSAK DAN ENA

»Tako — in če ne boš zdaj prijazno gledal, ti prisoljam še eno zausnico!« (College Humor)

